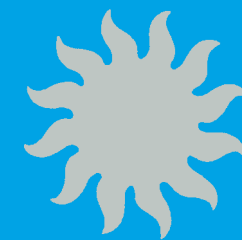

PEKKA OESCH

Yritysten tuki taiteille 1996

TAITEEN KESKUSTOIMIKUNTA | TILASTOTIETOJA TAITEESTA NRO 20
PEKKA OESCH Yritysten tuki taiteille 1996

Yritysten tuki taiteille 1996

Selvityksessä tarkastellaan suomalaisten yritysten taiteen rahoitusta 1990-luvun keskivaiheen taloudellisen nousukauden aikana. Selvitys on sarjassaan viides kolmen vuoden välein tehtyä seurantaa koskien 450 henkilöstöltään suurinta yritystä. Yritysten taidehankinnoissa, sponsoroinnissa, lahjoituksissa tai muussa taiteen tuessa ei näytä olevan merkkejä paluusta edellisen vuosikymmenen lopun huipputasolle. Perinteisistä taiteenaloista kuvataide on edelleen suosituin rahoituskohde. Pankkien kuvataidehankinnat muodostavat yritysten kokonaistuesta yli puolet.

*Tätä julkaisua voi tilata
Taiteen keskustoimikunnasta,
fax 09 - 1341 7069
Maneesikatu 7, PL 293
00171 Helsinki*

ISBN 952-5253-09-0
ISSN 0788-0278

PEKKA OESCH

Yritysten tuki taiteille 1996

Company Support for the Arts and Heritage in Finland in 1996

TILASTOTIETOA TAITEESTA NRO 20

Taiteen keskustoimikunta

© Pekka Oesch ja taiteen keskustoimikunta 1998

Kansi: Kari Piippo

ISBN 952-5253-09-0

ISSN 0788-0278

Nykypaino Oy

Helsinki 1998

Sisältö

Taulukko- ja kuvioluettelo.....	4
TIIVISTELMÄ.....	7
JOHDANTO.....	9
Luokitukset	10
Aineisto.....	13
YRITYSTEN TUKI TAITEILLE 1996.....	15
Tuen yleisyys.....	15
Tuen määrä ja kohdentuminen.....	18
Taiteen tuki toimialoittain	24
Teollisuus.....	24
Kauppa	27
Rahoitustoiminta	28
Vakuutustoiminta	29
Kuljetus ja tietoliikenne	31
Mainostoimistot.....	32
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	33
Muut toimialat.....	34
Taiteen tuki taiteenaloittain.....	35
Kuvataide.....	35
Taideteollisuus.....	36
Säveltaide	37
Näyttämötaide.....	39
Tanssitaide	40
Kirjallisuus.....	41
Elokuvataide	42
Valokuvataide	43
Museot	45
Kulttuuriperinne.....	46
Muu taide	47
Taiteen tuki tukimuodoittain.....	49
Taidehankinta	49
Taiteen sponsorointi.....	49
Lahjoitukset.....	50
Muu tuki	51
YHTEENVETO	56
Liitteet.....	59
English Summary	62

Taulukko- ja kuvioluettelo

Taulukot:

- Taulukko 1. Otoksen koko ja vastausprosentti vuosina 1993 ja 1996.
- Taulukko 2. Kyselyyn vastanneiden yritysten lukumäärä ja taidetta tukeneiden yritysten osuudet toimialoittain vuonna 1996.
- Taulukko 3. Taiteen tukemisen yleisyyden muutos taiteenaloittain vuonna 1993 verrattuna vuoteen 1990.
- Taulukko 4. Taiteen tuen määrä ja jakautuma toimialoittain vuonna 1996.
- Taulukko 5. Taiteen tuen määrä ja jakautuma taiteenaloittain vuonna 1996.
- Taulukko 6. Taiteen tuen määrä ja jakautuma tukimuodoittain vuonna 1996.
- Taulukko 7. Toimialojen tuki taiteille ja jakauma taiteenaloittain vuonna 1996.
- Taulukko 8. Taiteen tukimuodot ja tuen jakauma taiteenaloittain vuonna 1996.
- Taulukko 9. Taiteen tukimuodot ja tuen jakauma toimialoittain vuonna 1996.
- Taulukko 10. Taidetta tukeneiden yritysten keskimääräinen tuki ja tuen mediaani (1 000 mk) toimialoittain vuonna 1996.
- Taulukko 11. Taidetta tukeneiden teollisuustoimialojen ja tuen määrä vuonna 1996.
- Taulukko 12. Teollisuustoimialojen tuki taiteille taiteenalojen mukaan vuonna 1996.
- Taulukko 13. Teollisuustoimialojen tuki taiteille tukimuodon mukaan vuonna 1996.
- Taulukko 14. Taiteen tukeminen toimialan mukaan vuonna 1996.

Kuviot:

- Kuvio 1. Yritysten tuki taiteille vuosina 1984, 1987, 1990, 1993 ja 1996 (1996=100).
- Kuvio 2. Tuen yleisyys (%) taiteenaloittain vuonna 1996.
- Kuvio 3. Tuen yleisyys (%) toimialoittain ja taiteenaloittain vuonna 1996.
- Kuvio 4. Teollisuuden tuki taiteille tukimuodoittain vuonna 1996.
- Kuvio 5. Kaupan tuki taiteille tukimuodoittain vuonna 1996.

- Kuvio 6. Rahoitustoiminnan tuki taiteille tukimuodoittain vuonna 1996.
- Kuvio 7. Vakuutustoiminnan tuki taiteille tukimuodoittain vuonna 1996.
- Kuvio 8. Kuljetus- ja tietoliikennealan tuki taiteille tukimuodoittain vuonna 1996.
- Kuvio 9. Mainostoimistojen tuki taiteille tukimuodoittain vuonna 1996.
- Kuvio 10. Majoitus- ja ravitsemistoiminnan tuki taiteille tukimuodoittain vuonna 1996.
- Kuvio 11. Muiden toimialojen tuki taiteille tukimuodoittain vuonna 1996.
- Kuvio 12. Kuvataiteen tuki toimialoittain ja tukimuodoittain vuonna 1996.
- Kuvio 13. Taideteollisuuden tuki toimialoittain ja tukimuodoittain vuonna 1996.
- Kuvio 14. Säveltaiteen tuki toimialoittain ja tukimuodoittain vuonna 1996.
- Kuvio 15. Näyttämötaiteen tuki toimialoittain ja tukimuodoittain vuonna 1996.
- Kuvio 16. Tanssitaiteen tuki toimialoittain ja tukimuodoittain vuonna 1996.
- Kuvio 17. Kirjallisuuden tuki toimialoittain ja tukimuodoittain vuonna 1996.
- Kuvio 18. Elokuvataiteen tuki toimialoittain ja tukimuodoittain vuonna 1996.
- Kuvio 19. Valokuvataiteen tuki toimialoittain ja tukimuodoittain vuonna 1996.
- Kuvio 20. Museoiden tuki toimialoittain ja tukimuodoittain vuonna 1996.
- Kuvio 21. Kulttuuriperinteen tuki toimialoittain ja tukimuodoittain vuonna 1996.
- Kuvio 22. Muun taiteen tuki toimialoittain ja tukimuodoittain vuonna 1996.
- Kuvio 23. Taidehankinta toimialoittain ja taiteenaloittain vuonna 1996.
- Kuvio 24. Sponsorointi toimialoittain ja taiteenaloittain vuonna 1996.
- Kuvio 25. Lahjoitukset toimialoittain ja taiteenaloittain vuonna 1996.
- Kuvio 26. Taiteen muu tuki toimialoittain ja taiteenaloittain vuonna 1996.

TIIVISTELMÄ

Suomalaisen elinkeinoelämän taiteiden tukea vuonna 1996 koskeva kyselylomake lähetettiin 450 yritykselle. Näistä 64 prosenttia vastasi mutta vain 44 prosenttia ilmoitti käyttäneensä varoja taiteeseen. Kyselyyn vastanneet yritykset käyttivät vuonna 1996 taiteisiin kaikkiaan noin 37 miljoonaa markkaa. Rahanarvon muutoksen huomioiden kokonaistuki oli 37 prosenttia enemmän kuin edellisenä selvitysvuonna 1993. Yritysrakenteen ja toimialaluokituksen muutoksista johtuen yritysjoukko ei kuitenkaan ole kaikkien toimialojen osalta täysin vertailukelpoinen edellisten selvitysten kanssa.

Rahoitustoiminnan osuus kokonaistuesta oli 53 prosenttia ja teollisuuden, luokan muut toimialat sekä vakuutusyhtiöiden noin kymmenesosa. Vähiten taiteisiin varoja käyttänyt toimiala vuonna 1996 oli mainostoimistot. Rahoitustoiminta nousi selvästi teollisuuden ohi keskeisimmäksi taiteita tukeneeksi toimialaksi. Teollisuus oli kuitenkin edelleen ainoa toimiala, joka tuki kaikkia kysytyjä taiteenaloja.

Kuva- ja säveltaide säilyivät tärkeimpinä taiteiden tuen kohteina. Kuvataiteeseen yritykset käyttivät 65 prosenttia ja säveltaiteeseen 17 prosenttia kokonaistuesta. Taidehankinnoista 94 prosenttia ja lahjoituksista 45 prosenttia oli kuvataidetta. Säveltaiteeseen puolestaan kohdistui 59 prosenttia yritysten ilmoittamista sponsorointivaroista ja 31 prosenttia muusta tuesta. Kyselyyn vastanneet yritykset osoittivat vähiten varoja tanssitaiteen tukemiseen.

Rahoitustoiminnan tuesta 90 prosenttia, kaupan 53 prosenttia, vakuutustoiminnan 83 prosenttia ja teollisuuden tuesta 28 prosenttia meni kuvataiteeseen. Luokka muut toimialat sekä kuljetus- ja tietoliikenneala puolestaan tukivat pääasiassa säveltaidetta. Mainostoimistojen kohteena oli valokuvataide ja majoitus- ja ravitsemustoiminnan tuki kohdistui kulttuuriperinteeseen.

Kuvataiteen lisäksi rahoitustoiminnan tuki muodosti suurimman osan näyttämö- ja tanssitaiteen kokonaistuesta. Säveltaiteen kokonaissummasta kuljetus- ja tietoliikennealan tuki muodosti suurimman yksittäisen toimialan osuuden. Tärkein kirjallisuuden ja muun taiteen tukija oli teollisuus. Taideteollisuus ja museotoiminta saivat pääosan tuestaan luokkaan muut toimialat kuuluvilta yrityksiltä. Elokuvataiteen tuesta puolet tuli kaupanalalta, valokuvataiteen suurin tukija oli mainostoimistot ja kulttuuriperinteen majoitus- ja ravitsemustoiminta.

Käytetyimmät tukimuodot olivat samat kuin aiempina vuosina. Taidehankintoina yritykset tukivat taiteita 23,2 miljoonalla markalla, mikä oli 63 prosenttia taiteiden kokonaistuesta. Sponsoroinnin osuus oli 18 prosenttia eli noin 6,6 miljoonaa markkaa. Taiteen muuhun tukeen käytettiin vajaa 6 miljoonaa markkaa ja lahjoituksiin vain 1,2 miljoonaa markkaa.

Taidehankintojen kokonaissummasta rahoitustoiminnan osuus oli 73 prosenttia ja sponsoroinnista 27 prosenttia. Teollisuus puolestaan oli tärkein lahjoitusten ja taiteen muun tuen yksittäinen toimiala. Lahjoituksista 27 prosenttia ja taiteen muusta tuesta 32 prosenttia tuli teollisuudesta.

Taidehankinta oli rahoitustoiminnan ohella sekä kaupan että vakuutus- ja tukitoiminnan keskeisin tukimuoto. Sponsorointi oli kuljetus- ja tietoliikennealan sekä luokan muut toimialat tärkein taiteiden tuen muoto. Teollisuuden kokonaistuesta lähes puolet, 48 prosenttia oli taiteen muuta tukea. Samoin mainostoimistot sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnan yritykset osoittivat varoja pääasiassa taiteen muun tuen kautta. Lahjoitukset oli kaikilla toimialoilla vähiten käytetty tukimuoto.

Vuoteen 1993 verrattuna ainoastaan teollisuuden ja kaupan kokonaistuki taiteille oli reaaliarvoltaan vähentynyt. Eniten kasvoi rahoitustoiminnan taiteiden tuki, joka nelinkertaistui mutta 19,4 miljoonan markan tukisummasta 15 miljoonaa markkaa oli yhden rahoituslaitoksen ilmoittamia kuvataidehankintoja. Ilman näitä hankintoja sekä toimialan että yritysten kokonaistuki taiteelle oli reaaliarvoltaan lähes sama kuin vuonna 1993 (Kuvio 1).

Kuvio 1. Yritysten tuki taiteille vuosina 1984, 1987, 1990, 1993 ja 1996 (1996=100).

Tuen kohdistumisessa taiteenalat säilyttivät aiemmat asemansa. Sen sijaan tukimuotojen kohdalla yritykset näyttäisivät siirtyneen käyttämään enemmän varoja taiteen muuhun tukeen. Tämä on tapahtunut etenkin lahjoituksia vähentämällä.

JOHDANTO

Selvityksessä tarkastellaan suomalaisen elinkeinoelämän taiteiden tuen määrää ja tukimuotoja taiteenaloittain vuonna 1996. Yritysten tukea taiteille on selvitetty kolmen vuoden välein vuodesta 1984 lähtien taiteenkeskustoimikunnan tutkimus- ja tiedotusyksikön ja Tilastokeskuksen yhteistyönä. Tarkempaa tietoa näiden selvitysten tuloksista löytyy vuonna 1995 ilmestyneestä julkaisusta "Yritysten tuki taiteille ja taiteen tuen vaihtelut vuosina 1984-93" (Tilastotietoa taiteesta no 11).

Kysely ja vastausten raportointi on toteutettu edellisten selvitysten tapaan Tilastokeskuksen vastatessa sekä kyselyn otoksesta että sen toteuttamisesta kesällä 1997. Nykyisin käytössä olevasta vuoden 1995 toimialaluokituksista johtuen tulokset eivät kuitenkaan ole kaikilta osin vertailukelpoisia. Toimialojen nimityksiä on myös jonkin verran muutettu.

Selvityksen kohteena oli henkilöstöltään 450 suurinta yritystä. Etenkin suuryrityksillä on oletettu olevan enemmän taloudellisia mahdollisuuksia tehdä taidehankintoja ja kiinnostusta tulla tunnetuksi näkyvien kulttuuritapahtumien tukijoina. Suurin osa maamme yrityksistä on kuitenkin alle 250 henkilöä työllistäviä pieniä ja keskisuuria yrityksiä mutta niiden taiteiden tuella saattaa olla huomattava merkitys sekä paikallisen kulttuuritarjonnan ja -elämän että jonkin taiteenalan kannalta. Yritys- ja aluetasolta ei toistaiseksi ole olemassa tutkimus-tietoa. Samoin yritysten taiteiden tuen vaikutuksia on selvitetty vain vähän.

Suuryritysten mukanaolo edellyttää näkyvyyttä, joka tuo myös taiteelle uutta yleisöä. Kehitys ei kaikilta osin kuitenkaan ole pelkästään myönteinen. Onnistuneen käytännön seurauksena laaditaan samanlaisia sopimuksia ja toimintasuunnitelmia, mikä johtaa tuen kanavoitumiseen aiempaa yksipuolisemmin suurta yleisöä varmimmin kiinnostaviin taidemuotoihin. Samalla tilaisuuksiin tulee aiempaa enemmän yleisöä, joka ei välttämättä ole lainkaan kiinnostunut tarjolla olevasta taiteellisesta annista.

Etenkin taiteiden sponsorointi on enenevässä määrin lisännyt suosiotaan liikemaailmassa. Tästä ovat osoituksena sekä uudet aluevaltauksset muun muassa nykytaiteen pariin että uusille liike-elämän alueille. Taiteiden tukemisen markkina-arvo yrityskuvan kannalta on osoittautunut käyttökelpoiseksi keskisuurillekin yrityksille. Eräiden tietojen mukaan asiakassuhteiden hoitoon ja markkinointiin hankittujen yrityslippujen osuus olisi nykyisin arviolta runsas neljäosa musiikkitapahtumien lipunmyynnistä. Festivaalien kokonaistuloista yritysten hankkimien lippujen osuus on jo keskimäärin suurempi kuin valtiolta saatu avustus. Lisäksi tapahtumakohtaisten sponsorointisopimusten asemesta nykyisin pyritään usean vuoden kestävään pitkäjänteiseen yhteistyöhön.

Luokitukset

Elinkeinoelämällä tarkoitetaan liiketaloudellisin periaattein toimivia yksityisiä ja valtion yrityksiä. Yritysten luokituksessa käytettiin Tilastokeskuksen toimialaluokitusta vuodelta 1995, jossa on 17 pääluokkaa (A-Q) sekä toimiala tuntematon X-luokka. (Toimialaluokitus 1995, Tilastokeskus, Käsikirjoja n:o 4). Luokituksessa tehtyjen muutosten vuoksi pakollinen sosiaalivakuutus julkisen hallinnon toimialaluokasta L otettiin mukaan toimialaluokkaan J kuuluvaan vakuutustoimintaan. Mainostoimistot, kuten majoitus- ja ravitsemistoimintakin olivat kyselyn kohteena myös vuonna 1993, mistä syystä niitä on myös tällä kertaa tarkasteltu omana ryhmänään. Mainostoimistot ovat osa pääluokan K alaluokasta Muu liike-elämää palveleva toiminta. Tämän mukaisesti on kyselyn tuloksia toimialan mukaan tarkasteltaessa käytetty seuraavia kahdeksaa toimialaluokkaa:

Teollisuus (D)

Tukku- ja vähittäiskauppa (G)

Rahoitustoiminta (J:65)

Vakuutustoiminta (J:66) ja pakollinen sosiaalivakuutustoiminta (L:7530)

Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne (I)

Majoitus- ja ravitsemistoiminta (H)

Mainostoimistot (K:74401)

Muut toimialat

Luokka muut toimialat sisältää pääasiassa mineraalien kaivua (C), sähkö-, kaasu- ja vesihuoltoa (E) ja rakentamista (F) edustaneet yritykset sekä virkistys-, kulttuuri- ja urheilutoimintapalveluja (R92) tarjoavat yritykset.

Aiempien selvitysten tavoin tulosten yhteydessä ja taulukoissa tukku- ja vähittäiskaupan toimialasta käytetään yksinkertaisempaa nimitystä "kauppa". Toimiala kuljetus, varastointi ja tietoliikenne on "kuljetus & tietoliikenne". Muilta osin noudatetaan toimialaluokituksen mukaisia nimityksiä. Täten rahoitustoiminta vastaa aiempien selvitysten toimialanimitystä pankki ja vakuutustoiminta toimialanimitystä vakuutus.

Teollisuus suurimpana elinkeinoelämän sektorina sisältää muista toimialoista poiketen useita toimialoja. Näiden taiteentuen kohteet ja tukimuodot ovat perinteisesti olleet hyvinkin erilaisia. Esimerkiksi metsäteollisuus vanhimpana teollisuudenalana on ollut huomattava kuvataiteen tukija. Vuoden 1996 tuloksissa teollisuus käsitellään lisäksi erikseen seuraavan luokituksen mukaan:

Elintarviketeollisuus: elintarvikkeiden, juomien ja tupakanvalmistus (DA)

Metsäteollisuus: puutavaran ja puutuotteiden (DD) sekä massan, paperin ja paperituotteiden valmistus (DE:21)

Metalliteollisuus: perusmetallien ja metallituotteiden valmistus (DJ), koneiden ja laitteiden valmistus (DK), sähköteknisten tuotteiden ja optisten laitteiden valmistus (DL) sekä kulkuneuvojen valmistus (DM)
Muu teollisuus: tekstiilien ja vaatteiden valmistus (DB), nahan ja nahkatuotteiden (DC), kustantaminen ja painaminen (DE:22), kemikaalien, kemiallisten tuotteiden ja tekokuitujen valmistus (DG), kumi- ja muovituotteiden valmistus (DH) sekä ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus (DI)

Toimialaluokituksen mukaan kaivostoiminta ja rakentaminen eivät kuulu teollisuuteen ja selvityksessä nämä yritykset ovat luokassa muut toimialat.

Taiteella ja taideteoksella tarkoitetaan tässä selvityksessä mitä tahansa jäljempänä luokiteltujen taiteenalojen piiriin kuuluvaa fyysistä objektia tai esitystä. Taiteen monimuotoisuudesta ja taiteenalojen runsaudesta johtuen kyselyssä käytettiin vain seuraavia kymmentä erillistä taiteenalaa.

- 01 Kuvataide (maalaustaide, kuvanveisto ja grafiikka)
- 02 Taideteollisuus (muotoilu, sisustusarkkitehtuuri, tekstiilitaide ja taidekäsityö)
- 03 Säveltaide (sisältää myös oopperan ja operetin)
- 04 Näyttämötaide
- 05 Tanssitaide (sisältää tanssiteatterin, baletin, jazztanssin, modernin tanssin, kansantanssin ja lastentanssin)
- 06 Kirjallisuus (sisältää pelkästään kaunokirjallisuuden)
- 07 Elokuvataide
- 08 Valokuvataide
- 09 Museot (sisältää tuen ja lahjoitukset taidemuseoille)
- 10 Kulttuuriperinne (sisältää sekä arkkitehtonisesti arvokkaiden rakennusten säilyttämisen että muun kulttuuriperinteen edistämisen)
- 11 Muu taide (jokin muu taiteen piiriin luettava kohde, jota ei voida luontevasti sijoittaa mihinkään edellä luetelluista kohdista; esimerkiksi sirkus, kabaree, audiovisuaalinen taide, performanssit, poikkitaiteelliset produktiot, useita taiteenaloja koskevien hankkeiden edistäminen).

Taiteiden tuella tarkoitetaan yritysten mihin tahansa taiteenalaan kohdistamia varoja. Taiteiden tukeminen sisältää taideteosten hankkimisen, sponsoroinnin, apurahojen jakamisen ja rahalahjoitusten antamisen.

Taiteiden tukemiseen kuuluva toiminta on käsitetty laajasti. Yhtenä muuttujana käytetty taidehankinta sisältää mm. kuvataiteen hankkimisen yrityksen omiin kokoelmiin tai toimitiloihin. Taidehankinta voidaan tulkita osaksi normaalia kaupallista toimintaa, kuten esimerkiksi kirjojen ja äänitteiden ostaminen tai taideteollisuutta edustavan kalustuksen hankkiminen yrityksen toimitiloihin.

Lisäksi taiteiden tueksi on katsottu yritysten henkilö- ja asiakaskunnan kautta välillisesti taiteelle kohdistuvia varoja. Tämä tukitoiminta sisältää kulttuuri- ja taidetapahtumiin liittyvät ilmoitusyhteistyöt ja yritysten järjestämät ilmaisupalvelut sekä asiakassuhteen hoitoon liittyvien liikelahjojen hankkimisen kulttuuripalvelujen, pääsylippujen ja taidelahjojen muodossa.

A. Taidehankinta

Taidehankintana on pidetty taideteosten ostamista yritykselle ja tilaustöitä, taiteen esittämiseen käytettävien välineiden (esim. Soittimien) hankkiminen yrityksen omistukseen ja ylläpito, omien taidekokoelmien, näyttely- ja museotilojen hankkiminen ja ylläpito. Taidehankinnan kohde on aina fyysinen objekti. Siten esimerkiksi musiikkiesityksen hankkiminen yrityksen järjestämään tilaisuuteen kuuluu tapauksesta riippuen joko luokkaan B tai D. Taiteiden tueksi ei ole kuitenkaan katsottu yrityksen sisustusta varten tehtyjä hankintoja, kuten käyttöesineitä tai tekstiilejä, vaikka ne edustaisivatkin taideteollisuustuotteita.

B. Sponsorointi

Sponsorointi on yleensä suoraa tukea taidetapahtumille, laitoksille ja taiteilijoille. Se käsittää erilaisten kulttuuritapahtumien, kuten näytäntöjen, näyttelyiden, konserttien ja festivaalien tukemisen tai järjestämisen, vakuutusten hankkimisen sekä tappiontakuu. Lisäksi tähän tukimuotoon on luettu kuuluvaksi taiteen esittämiseen tarvittavien välineiden luovuttaminen taiteilijoiden käyttöön, palkintojen ja rahalahjoitusten antaminen taiteilijoille, yhdistyksille, taiteilijaryhmille, kouluille, museoille, muistomerkkihankkeille tms. Sponsorointi voi kohdistua sekä ammattitaiteilijoihin että taideharrastustoimintaan. Erotuksena perinteisiin lahjoituksiin sponsorointiin liittyy aina näkyvää mainontaa.

C. Lahjoitukset

Lahjoitukset sisältävät yritysten antamat rahalahjoitukset kulttuuria ja taidetta edistävälle säätiöille, yhdistyksille, rahastoille ja taidelaitoksille.

D. Muu tuki

Muun tyyppinen tuki on usein välillistä taiteiden tukemista. Se sisältää esimerkiksi kulttuuripalvelujen hankkimisen henkilökunnalle, taide-esitysten tilaamisen yrityksen tiloihin, pääsylippujen ja taidelahjojen ostamisen henkilökunnalle ja asiakkaille sekä henkilökuntakirjaston ylläpidon.

Tukimuotojen erottaminen toisistaan ei aina ole yksiselitteistä etenkin sponsoroinnin ja muun tuen osalta. Eräissä tapauksissa ilmoitettuja

sponsorointisummaa jouduttiin siirtämään luokkaan D mutta pääasiassa vastaukset on luokiteltu yritysten oman tulkinnan mukaan.

Jokaiselle taiteentalalle oli kyselylomakkeessa varattu oma sivu, johon pyydettiin merkitsemään annetun tukimuodon kohdalle tuen markkamäärä sekä selvittämään lyhyesti tuen tarkempi kohdentuminen. Pääasiassa vastauksissa oli ilmoitettu vain taiteiden tukeen käytetty rahasumma. Lomakkeella tiedusteltiin myös tukitoiminnan aloitusvuotta ja säännöllisyyttä sekä siihen liittyvää päätöksentekoa. Annettujen vastausten tarkempi käsittely on kuitenkin jätetty pois, koska kysymyksiin vastattiin yleensä vain osittain tai ei ollenkaan. Yrityksille lähetetty kyselylomake on liitteessä 4.

Aineisto

Vuoden 1996 otokseen poimittiin Tilastokeskuksen yritysrekisteristä toimialoittain yhteensä 450 henkilöstöltään suurinta yritystä. Ne edustivat noin 40 prosenttia kaikkien yritysten henkilöstöstä.

Kyselystä lähetettiin kesällä 1996 yrityksille alustava ilmoitus, johon eräät yritykset vastasivat jo tuolloin. Varsinaiset kysymyslomakkeet lähetettiin vuoden 1997 toukokuussa lopulla ja vastauksia toivottiin juhannukseen mennessä. Sen jälkeen kysely uusittiin vielä niiden osalta, jotka eivät olleet palauttaneet lomaketta. Elokuun lopulla kyselyaineisto oli koottu. Yritykset ovat varsin hyvin tottuneet vastaamaan taiteiden tukea koskevaan kyselyyn, vaikka yritysjoukko olikin kolmen vuoden aikana jonkin verran muuttuakin. Vastanneiden joukossa oli kuitenkin myös yrityksiä, jotka ilmoittivat tukeneensa taiteita mutta eivät suostuneet ilmoittamaan tarkkaa markkamäärää.

Otoksen koko oli sama kuin vuonna 1993, eikä yritysten lukumäärässä toimialoittain tapahtunut merkittäviä muutoksia. Vakuutus-toiminta oli kuitenkin ainoa toimiala, jossa lukumäärä pysyi ennallaan. Teollisuus ja kauppa olivat edelleen suurimmat yksittäiset toimialat. (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Otosten koko ja vastausprosentit vuosina 1993 ja 1996.

toimiala	otoksen koko		vastausprosentti	
	1993	1996	1993	1996
teollisuus	140	141	78	67
kauppa	90	92	76	65
rahoitustoiminta	62	59	77	73
vakuutustoiminta	26	26	69	46
kuljetus & tietoliikenne	20	24	85	66
mainostoimistot	38	42	76	55
majoitus- ja ravitsemistoiminta	30	28	57	57
Muut toimialat	44	38	57	61
Kaikki	450	450	73	64

Kyselyn vastausprosentti jäi alhaisemmaksi kuin kertaakaan aiemmin, sillä vain runsaat kaksi kolmasosaa yrityksistä palautti lomakkeen. Toimialojen kesken vastausaktiivisuudessa oli kuitenkin eroja. Eniten kyselylomakkeita saatiin takaisin rahoitustoiminnasta ja vähiten vakuutustoimintaa harjoittavilta yrityksiltä. Edellisestä toimialasta noin kolme neljäsosaa mutta jälkimmäisestä alle puolet vastasi kyselyyn. Teollisuuden, kuljetus ja tietoliikenteen sekä kaupan toimialoilla lomakkeen palauttaneita oli keskimääräistä enemmän. Sen sijaan luokan muut toimialat, mainostoimistojen sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnan vastausprosentit jäivät jonkin verran alle kaikkien vastanneiden keskiarvon.

YRITYSTEN TUKI TAITEILLE 1996

Vuotta 1996 koskevan kyselyaineiston tulokset esitetään edellisten vastaavien selvitysten tapaan taulukkoina ja kuvioina. Muuttujina ovat toimiala, taiteenala ja tukimuoto. Lisäksi erillisen tarkastelun kohteena ovat myös teollisuuden tärkeimmät toimialat. Taiteiden tukea arvioitaessa on kuitenkin muistettava tulosten ja johtopäätösten olevan ainoastaan suuntaa-antavia.

Tuen yleisyys

Kyselyyn vastanneista yrityksistä runsas kaksi viidesosaa ilmoitti käyttäneensä varoja taiteisiin vuonna 1996, mikä oli jonkin verran enemmän kuin kolme vuotta aiemmin. Vastanneiden yritysten kokonaismäärä oli kuitenkin huomattavasti pienempi. Suurin osa, 56 prosenttia vastanneista ei kuitenkaan ollut tukenut taidetta lainkaan. Eniten kiinnostus taiteiden tukemiseen kasvoi vakuutustoiminnassa, luokassa muut toimialat ja mainostoimistoissa. Vakuutusyhtiöissä taiteiden tukeminen oli myös yleisintä ja vähäisintä se oli majoitus- ja ravitsemistoiminnan yrityksissä. Teollisuusyrityksistä edelleen noin kaksi viidesosaa ja puolet rahoitustoiminnan yrityksistä oli tukenut taiteita jossain muodossa vuonna 1996. Vuoteen 1993 verrattuna taiteita tukeneiden yritysten osuus väheni eniten kaupanalalla. (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Kyselyyn vastanneiden yritysten lukumäärä ja taiteita tukeneiden yritysten osuudet toimialoittain vuosina 1993 ja 1996.

toimiala	vastanneet		Tukeneet	
	n		%	
teollisuus	109	95	43	42
kauppa	69	60	38	33
rahoitustoiminta	48	43	52	51
vakuutustoiminta	18	12	67	92
kuljetus & tietoliikenne	17	16	24	38
mainostoimistot	28	23	11	39
majoitus- ja ravitsemistoiminta	17	16	24	25
muut toimialat	25	23	38	61
kaikki	331	288	40	44

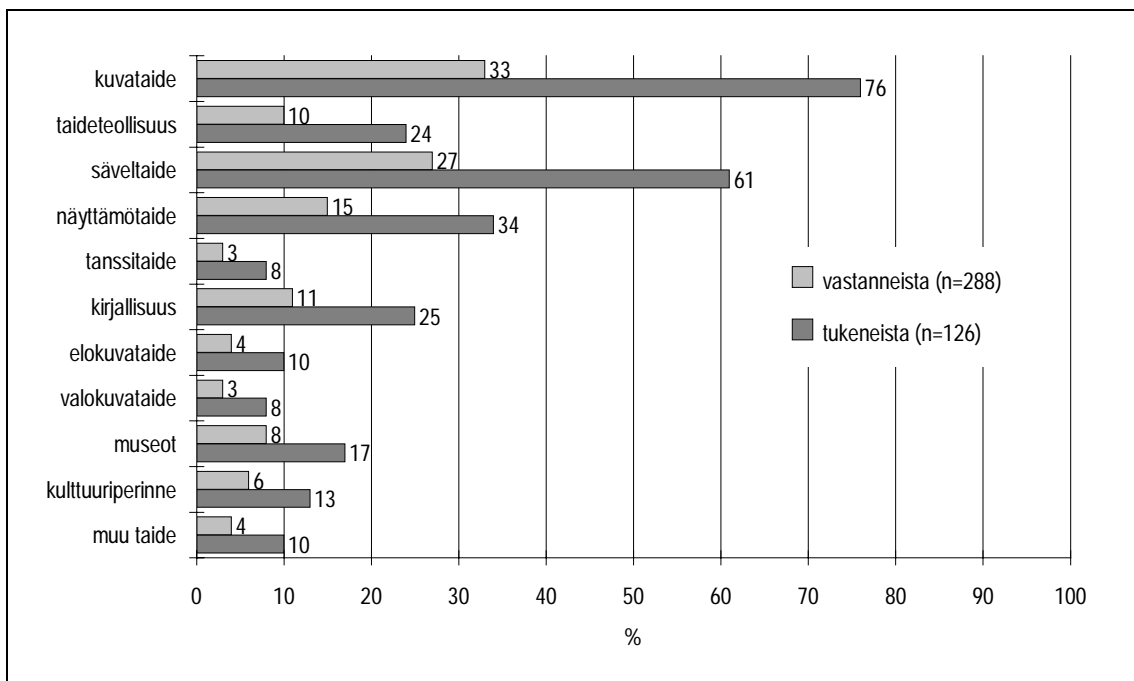
Pääosa vastanneista, 45 prosenttia ilmoitti tukeneensa taiteita tai tehnyt taidehankintoja myös aiemmin mutta lähes kolmasosa yrityksistä

ei ollut käyttänyt varoja taiteisiin edellisinä vuosina. Loput eivät vastanneet kysymykseen. Vuonna 1996 ensimmäistä kertaa taiteita rahoittaneita yrityksiä oli vain 6 prosenttia. Sen sijaan 9 prosenttia vastanneista oli käyttänyt varoja taiteisiin aiemmin mutta ei kyselyn kohteena olevana vuonna.

Taiteenaloista kyselyyn vastanneet yritykset tukivat vuonna 1996 edelleen yleisimmin kuva- ja säveltaidetta, jotka saivat yhteensä kaksi kolmasosaa taiteiden kokonaistuesta. Muista taiteenaloista tuetuimpia olivat näyttämötaide, kirjallisuus ja taideteollisuus. Vähiten kiinnostusta yritykset osoittivat tanssi- ja valokuvataiteeseen. Kulttuuriperinnettä ja ryhmää muu taide lukuunottamatta kaikkien taiteenalojen tukeminen oli yleisempää kuin vuonna 1993. Etenkin sävel- ja näyttämötaiteen tukeminen yleistyi yritysmaailmassa. (Kuvio 2.)

Kuvio 2. Taiteiden tuen yleisyys (%) taiteenaloittain vuonna 1996.

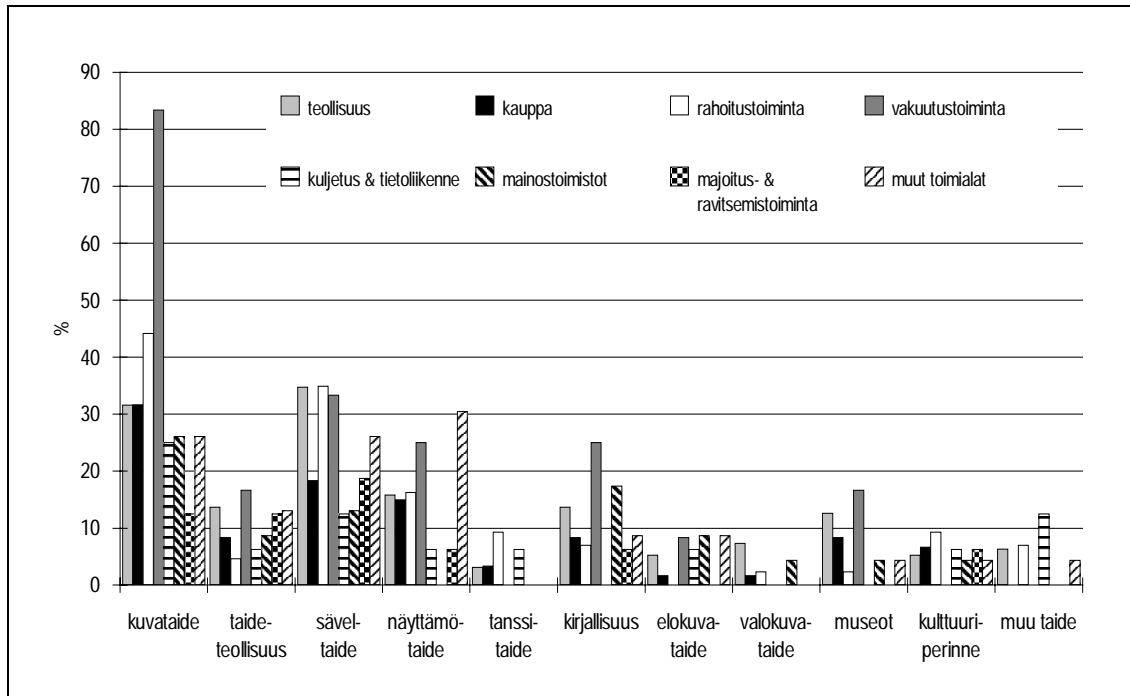

Kuva- ja säveltaide sekä taideteollisuus olivat ainoat taiteenalat, jotka saivat tukea kaikilta toimialoilta. Kuvataiteen tukeminen olikin yleisintä lähes kaikilla toimialoilla. Vakuutus toiminta tuki kuvataiteen ohella muita toimialoja laajemmin myös taideteollisuutta, näyttämötaidetta ja kirjallisuutta. Luokassa muut toimialat puolestaan yleisimmät taiteenalat olivat sävel- ja elokuvataide sekä museotoiminta. Samoin teollisuuden sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnan alalla tuettiin yleisimmin säveltaidetta. (Kuvio 3.)

Taiteenalojen tukeminen yleistyi vuoteen 1993 verrattuna eniten vakuutus toiminnassa ja mainostoimistoissa sekä luokassa muut toimialat. Näillä toimialoilla tuettiin yleisimmin kuva- ja säveltaidetta

sekä kirjallisuutta. Kuvataide lisäsi suosiotaan tuen kohteena myös kaikilla muilla toimialoilla teollisuutta lukuunottamatta. Säveltaiteen tukeminen puolestaan yleistyi huomattavimmin majoitus- ja ravitsemistoiminnassa sekä luokassa muut toimialat.

Kuvio 3. Tuen yleisyys (%) toimialoittain ja taiteenaloittain vuonna 1996.

Taulukko 3. Taiteiden tukemisen yleisyyden muutos taiteenaloittain vuonna 1996 verrattuna vuoteen 1993.

TAITEENALA	TOIMIALA							
	Teollisuus muutos %	kauppa muutos %	rahoitus- toiminta muutos %	vakuutus- toiminta muutos %	kuljetus & tietoliikenne muutos %	mainos- toimistot muutos %	Majoitus- & ravitsemistoim muutos %	muut toimialat muutos %
kuvataide	-5	2	4	16	7	16	1	2
taideteollisuus	4	-5	-10	6	6	9	7	9
säveltaide	12	-1	-3	0	13	10	19	-2
näyttämötaide	7	2	1	-3	0	-3	6	28
tanssitaide	0	3	1	0	6	*	*	-4
kirjallisuus	6	-4	-1	3	*	17	6	1
elokuva-taide	3	1	*	-3	6	9	*	4
valokuvataide	2	2	-2	*	-6	4	*	0
museot	5	7	0	0	-6	4	*	-16
kulttuuriperinne	-2	1	1	-11	6	4	6	0
muu taide	0	*	-6	-17	13	*	*	0
kaikki	1	-7	-6	25	14	25	1	21

*) ei tukea vuosina 1993 ja 1996

Kokonaisuudessaan taiteiden tukeminen menetti suosiotaan jonkin verran kaupanalalla ja rahoitustoiminnassa. Teollisuudessa mielenkiinnon väheneminen kohdistui etenkin kuvataiteeseen samalla kun sävel- ja näyttämötaiteen tukeminen yleistyivät eniten. Rahoitustoiminnassa yritykset olivat aiempaa vähemmän kiinnostuneita taideteollisuuden tukemisesta. Luokassa muut toimialat eniten yleistyi näyttämötaiteen tukeminen museotoiminnan suosion vähetessä. Vakuutusyhtiöissä kulttuuriperinne ja museotoiminta menettivät eniten suosiotaan tuen kohteita. (Taulukko 3.)

Tuen määrä ja kohdentuminen

Kyselyyn vastanneet yritykset tukivat taiteita kaikkiaan noin 37 miljoonalla markalla vuonna 1996. Alhaisemmasta vastausprosentista huolimatta tukea antaneiden yritysten osuus vastanneista yrityksistä oli jonkin verran suurempi kuin vuonna 1993 ja kokonaistuki kasvoi kolmen vuoden takaiseen tukisummaan verrattuna noin 14 miljoonalla markalla. Rahanarvon muutoksen (1996=100) huomioiden tuki lisääntyi 37 prosenttia vuoden 1993 selvitykseen verrattuna.

Kiinnostus taiteiden tukemiseen näyttäisi siten hieman lisääntyneen. Teollisuutta ja kauppaa lukuunottamatta kaikkien toimialojen markkamääräinen tuki kasvoikin vuoden 1993 tasolta. Teollisuus käytti taiteisiin 38 prosenttia ja kauppa 50 prosenttia vähemmän varoja kuin vuonna 1993. Teollisuus oli aiempien selvitysten mukaan merkittävin taiteita tukenut toimiala mutta sen osuus oli nyt vain kymmenesosa kokonaistuesta. (Taulukko 4.)

Taulukko 4. Taiteen tuen määrä ja jakautuma toimialoittain vuonna 1996.

toimiala	tuen määrä	
	1 000 mk	%
teollisuus	3 986	10,8
kauppa	2 675	7,0
rahoitustoiminta	19 424	52,5
vakuutustoiminta	3 552	9,6
kuljetus & tietoliikenne	2 301	6,2
mainostoimistot	427	1,2
majoitus- ja ravitsemistoiminta	899	2,4
muut toimialat	3 773	10,1
yhteensä	36 997	100,0

Yli puolet vuoden 1996 kokonaistuesta, 19,4 miljoonaa markkaa tuli rahoitustoimintaa harjoittavilta yrityksiltä. Tästä pääosa, 15,6 miljoonaa markkaa koostui yhden rahoituslaitoksen ilmoittamasta tuesta kuvataiteelle. Ilman tätä yksittäistä tukisummaa yritysten kokonaistuki

taiteille pysyi lähes vuoden 1993 tasolla. Kuvataiteen asemaan yritysten tärkeimpänä tuen kohteena ja taidehankintaan ensisijaisena tukimuotona yksittäisen pankin hankinnoilla ei kuitenkaan ollut vaikutusta.

Yritykset käyttivät vuonna 1996 eniten varoja kuvataiteeseen. Tuen kokonaissumma oli runsaat 24,1 miljoonaa markkaa, mikä oli yli kaksi kolmasosaa yritysten koko taiteiden tuesta. Toiseksi eniten, 6,1 miljoonaa markkaa yritykset käyttivät varoja säveltaiteen tukemiseen. Sen osuus kokonaistuesta jäi alle viidesosaan. Kaikkiaan 82 prosenttia yritysten taiteisiin osoittamasta tuesta kohdistui kuva- ja säveltaiteeseen. Muille taiteenaloille tukivaroja riittikin siten huomattavasti vähemmän. Kolmanneksi tuetuimmat taiteenalat olivat näyttämötaide, museotoiminta ja kulttuuriperinne, jotka keräsivät kukin noin 1,2 miljoonaa markkaa. Vähiten elinkeinoelämä osoitti tukeaan tanssitaiteelle, jonka osuus jäi alle yhden prosentin vuoden 1996 kokonaistuesta. (Taulukko 5.)

Taulukko 5. Taiteen tuen määrä ja jakautuma taiteenaloittain vuonna 1996.

taiteenala	tuen määrä	
	1 000 mk	%
kuvataide	24 149	65,3
taideteollisuus	888	2,4
säveltaide	6 141	16,6
näyttämötaide	1 239	3,4
tanssitaide	96	0,3
kirjallisuus	482	1,3
elokuvataide	388	1,1
valokuvataide	545	1,5
museot	1 259	3,4
kulttuuriperinne	1 214	3,3
muu taide	595	1,6
yhteensä	36 997	100,0

Merkittävin tukimuoto vuonna 1996 oli taidehankinta. Siihen käytettiin varoja yhteensä 23,2 miljoonaa markkaa, mikä oli runsaat kaksi kolmasosaa taiteiden tuen kokonaissummasta. Sponsorointitukea taide- ja kulttuuritapahtumille sekä taiteilijoille yritykset jakoivat yhteensä 6,6 miljoonaa markkaa, mikä oli vajaa viidesosa taiteiden kokonaistuesta. Taiteita edistäville säätiöille, rahastoille ja yhdistyksille yritykset lahjoittivat kaikkiaan 1,2 miljoonaa markkaa. Lahjoitukset olivatkin vuoden 1996 pienin tukimuoto. Yritysten henkilö- ja asiakaskunnalleen ostamat taidelahjat, teatteri- ja konserttiliput sekä henkilökunnan taideharrastuksen edistämiseen käytetty muu tuki oli lähes 6 miljoonaa markkaa. (Taulukko 6.)

Kuvataiteen tukemiseen yritykset käyttivät runsaat kaksi kolmasosaa taiteiden kokonaistuesta. Rahoitustoiminta oli 17,5 miljoonalla markalla taiteenalan huomattavin tukija. Vakuutustoiminta sijoitti

Taulukko 7. Toimialojen tuki taiteille (1 000 mk) ja jakauma (%) taiteenaloittain vuonna 1996.
(TAULUKKO POIKITTAIN KOKO SIVULLE.
tiedosto: Taulu_7.doc)

Taideteollisuuden, näyttämö- ja valokuvataiteen, kirjallisuuden, museotoiminnan ja kulttuuriperinteen pääasiallisin tukimuoto oli muu tuki. Säveltaiteen lisäksi sponsorointi oli tanssi- ja elokuvataiteen sekä muun taiteen eniten käytetty tukimuoto. Aiemmista selvityksistä poiketen lahjoitukset taiteita tukeville säätiöille, rahastoille ja yhdistyksille ei ollut yhdenkään taiteenalan tärkein tukimuoto. Eniten lahjoituksia vastaanneet yritykset tekivät kirjallisuudelle ja muulle taiteelle. (Taulukko 8.)

Taulukko 8. Taiteen tukimuodot ja tuen jakauma taiteenaloittain vuonna 1996.

taiteenala	taidehankinta		sponsorointi		lahjoitukset		muu tuki		yhteensä	
	1 000 mk	%	1 000 mk	%	1 000 mk	%	1 000 mk	%	1 000 mk	%
kuvataide	21 904	94,2	1 001	15,2	523	44,4	720	12	24 149	65,3
taideteollisuus	145	0,6	56	0,9	42	3,6	645	10,7	888	2,4
säveltaide	257	1,1	3 892	59,2	145	12,3	1848	30,8	6 141	16,6
näyttämötaide	3	0,01	443	6,7	1	0,1	793	13,2	1 239	3,4
tanssitaide	5	0,02	63	1	0	0	28	0,5	96	0,3
kirjallisuus	110	0,5	9	0,1	160	13,5	204	3,4	482	1,3
elokuvataide	0	0	376	5,7	3	0,3	9	0,2	388	1
valokuvataide	168	0,7	169	2,6	5	0,4	203	3,4	545	1,5
museot	405	1,7	114	1,7	105	8,9	635	10,6	1 259	3,4
kulttuuriperinne	250	1,1	100	1,5	10	0,8	853	14,2	1 214	3,3
muu taide	0	0	356	5,4	178	15,2	61	1	595	1,6
yht	23 247	100	6 579	100	1 172	100	5 999	100	36 997	100

Taulukko 9. Taiteen tukimuodot ja tuen jakauma toimialoittain vuonna 1996.

Toimiala	taidehankinta		sponsorointi		lahjoitukset		muu tuki		yhteensä	
	1 000 mk	%	1 000 mk	%	1 000 mk	%	1 000 mk	%	1 000 mk	%
Teollisuus	887	3,8	884	13	319	27,2	1 896	31,6	3 896	10,8
Kauppa	1 403	6	609	9,3	67	5,7	595	9,9	2 675	7,2
Rahoitustoiminta	16 860	72,5	1 743	26,5	144	12,3	676	11,3	19 424	52,5
Vakuutustoiminta	2 666	11,5	462	7	325	27,6	99	1,7	3 552	9,6
kuljetus & tietoliikenne	153	0,7	1 196	18,2	150	12,7	802	13,4	2 300	6,2
Mainostoim	81	0,3	0,2	0,002	10	0,8	336	5,6	427	1,2
majoitus- ja ravitsemistoiminta	10	0,04	70	1,1	0,4	0,04	819	13,7	899	2,4
Muut	1 186	5,1	1 616	24,6	157	13,3	775	12,9	3 733	10,1
Yht	23 247	100	6 579	100	1 172	100	5 998	100	36 997	100

Taidehankinta oli tärkein taiteiden tukimuoto rahoitus- ja vakuutus-toiminnassa sekä kaupanalalla. Kuljetus- ja tietoliikenne yritykset ja luokka muut toimialat käyttivät varoja ensisijaisesti sponsorointiin. Teollisuuden suosituin tukimuoto oli muu tuki, johon kokonaistuesta meni lähes puolet. Taidehankintojen ja sponsoroinnin osuudet olivat

vain viidesosa toimialan kokonaistuesta. Kaupan kokonaistuesta myös viidesosa ja vakuutustoiminnan tuesta yli kolmasosa meni sponsorointiin.

Mainostoimistot sekä etenkin majoitus- ja ravitsemistoiminta osoittivat varoja taiteeseen pääasiassa taiteen muun tuen kautta. Vuonna 1996 rahoitustoiminnan osuus yritysten taidehankinnoista oli lähes kolme neljäsosaa ja sponsoroinnista runsas neljäsosa. Luokan muut toimialat osuus sponsoroinnista oli lähes yhtä suuri sekä kuljetus ja tietoliikenne toimialankin noin viidesosa. Merkittävin osa, noin neljännes lahjoituksina tehdystä taiteiden tuesta tuli teollisuudesta ja vakuutustoiminnasta. Teollisuus käytti myös eniten taiteen muuta tukea taiteiden rahoittamisessa. (Taulukko 9.)

Vuonna 1996 rahoitustoiminta, teollisuus ja vakuutustoiminta pysyivät merkittävimpinä taiteita tukeneina toimialoina. Rahoitustoiminta nousi yhden pankin kuvataidehankintojen seurauksena kokonaistuen määrässä teollisuuden ohi suurimmaksi taiteiden tukijaksi. Teollisuus, luokka muut toimialat sekä vakuutustoiminta käyttivät taiteiden tukemiseen suunnilleen yhtä paljon varoja.

Teollisuus oli kaupan ohella ainoa toimiala jonka kokonaistuki väheni kolmen vuoden takaisesta markkamäärästä. Kaikilla kyselyssä mukana olleilla toimialoilla oli vuoteen 1993 verrattuna huomattavasti vähemmän taiteenaloja joita ei tuettu lainkaan. Kuvataiteen lisäksi yritysten taiteiden tuen lisäykset kohdistuivat säveltaiteeseen sekä museotoimintaan ja kulttuuriperinteen vaalimiseen. Vähiten tukea sai tanssitaide ja eniten yritykset vähensivät kirjallisuudelle antamaansa tukea. Kirjallisuuden tärkein tukimuoto on perinteisesti ollut lahjoitukset mutta vuonna 1996 se oli ainoa tukimuoto jota yritykset käyttivät aiempaa vähemmän.

Taiteen tuki toimialoittain

Kyselyyn vastanneet yritykset ilmoittivat tukeneensa taiteita kaikkiaan noin 37 miljoonalla markalla vuonna 1996. Hieman yli puolet kokonaissummasta tuli rahoitustoiminnasta. Vakuutustoiminnan, teollisuuden ja luokan muut toimialat osuudet olivat noin kymmenesosa, kaupanalan seitsemän prosenttia sekä kuljetus- ja tietoliikennealan yritysten kuusi prosenttia. Majoitus- ja ravitsemustoiminnan sekä mainostoimistojen osuudet kokonaistuesta jäivät vain muutama prosenttiin. Rahoitustoiminnasta tuli myös markkamääräisesti merkittävän taiteita tukenut toimiala.

Kyselyyn vastasi 288 yritystä ja näiden keskimääräinen tuki taiteille oli noin 130 000 markkaa. Vastanneista yrityksistä kuitenkin vain 40 prosenttia oli tukenut taiteita vuonna 1996 ja näiden keskimääräinen tukisumma oli noin 300 000 markkaa yritystä kohti. (Taulukko 10.)

Taulukko 10. Taiteita tukeneiden yritysten keskimääräinen tuki ja tuen mediaani toimialoittain vuonna 1996.

toimiala	tuki / yritys (1 000 mk)	
	keskiarvo	mediaani
teollisuus	100	60
kauppa	134	56
rahoitustoiminta	883	63
vakuutustoiminta	323	90
kuljetus & tietoliikenne	383	104
mainostoimistot	47	17
majoitus- ja ravitsemustoiminta	225	43
muut toimialat	267	85
kaikki	294	57

Toimialojen vastausprosentit löytyvät taulukosta 1 ja taidetta tukeneiden osuudet vastanneista taulukosta 2. Toimialojen tuki taiteenaloittain vuonna 1996 on esitetty taulukossa 7 sekä vertailuliitteissä 1-3.

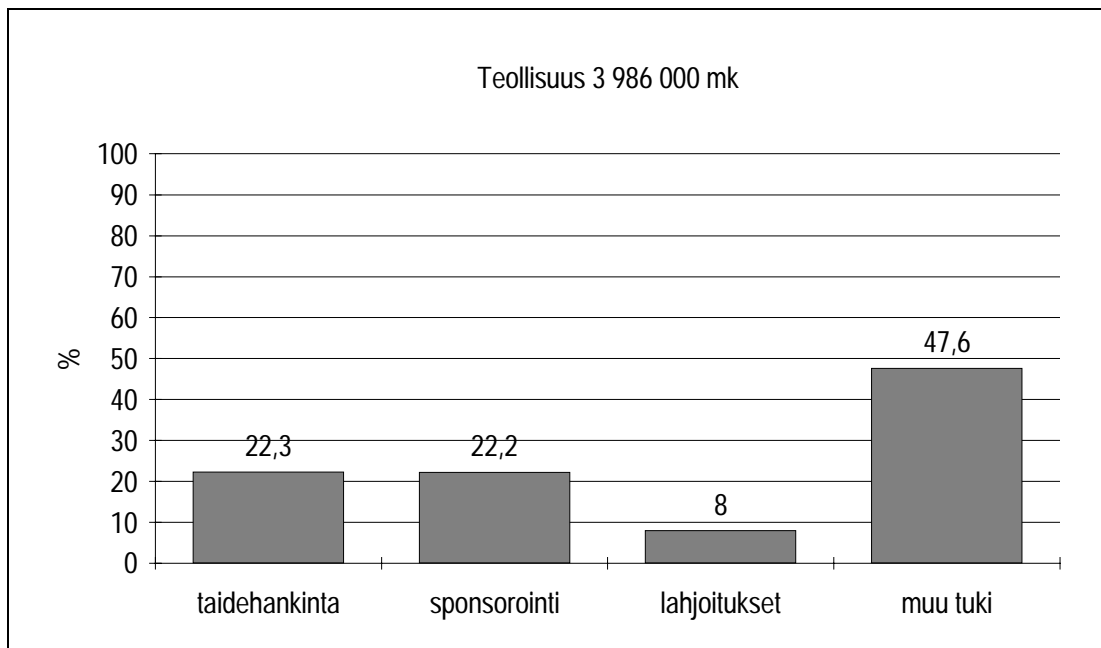
Teollisuus

Taiteiden kokonaistuesta kymmenen prosenttia tuli teollisuusyrityksiltä, jotka tukivat taiteita kaikkiaan vajaalla 4 miljoonalla markalla vuonna 1996. Kysely lähetettiin 141 teollisuusyritykselle, joista 95 vastasi ja näistä 42 prosenttia oli tukenut taiteita jossain muodossa. Taiteen muu tuki oli teollisuuden ensisijaisin tukimuoto, johon käytet-

tiin lähes puolet toimialan kokonaissummasta eli 1,9 miljoonaa markkaa. Taidehankintojen ja sponsoroinnin osuudet olivat runsas viidesosa, mikä muuhun tukeen verrattuna oli noin miljoona markkaa vähemmän. Lahjoituksiin taiteita edistäville säätiöille, rahastoille ja yhdistyksille riitti vain vajaa kymmenesosa kokonaistuesta.

Noin kolmasosa eli 1,1 miljoonaa markkaa teollisuuden tuesta kohdistui kuvataiteeseen ja lähes yhtä paljon säveltaiteeseen, joka oli vastanneiden teollisuusyritysten keskuudessa yleisimmin tuettu taiteenala. Museotoiminnan tukemiseen teollisuus käytti runsaan kymmesosan tuesta. Kaikkien muiden taiteenalojen osuudet jäivät alle kymmenen prosentin. Näistä eniten teollisuus tuki muuta taidetta sekä taideteollisuutta ja vähiten elokuva- ja tanssitaidetta. Teollisuus oli myös tutkituista toimialoista ainoa, joka käytti varoja kaikkiin kyselyn piiriin kuuluneisiin taiteenaloihin.

Kuvio 4. Teollisuuden tuki taiteille tukimuodoittain vuonna 1996.

Teollisuuden taidehankinnoista 87 prosenttia oli kuvataidetta. Puolet, 436 000 markkaa teollisuuden sponsorointiin käyttämistä varoista meni säveltaiteeseen ja runsas kolmasosa muun taiteen tukemiseen. Lahjoituksista lähes puolet kohdistui kirjallisuutta ja viidesosa kuvataiteita tukeville säätiöille, rahastoille ja yhdistyksille. Kolmasosa muusta tuesta meni niin ikään säveltaiteeseen ja lähes yhtä paljon museotoimintaan.

Suurin yksittäisen teollisuusyrityksen ilmoittama noin 0,5 miljoonan markan kokonaistuki oli osoitettu museotoimintaan muuna tukena. Kyseessä oli yrityksen ylläpitämän oman museon vuotuiset käyttökustannukset.

Metsäteollisuus oli 1,1 miljoonalla markalla tärkein yksittäinen taiteita rahoittanut teollisuustoimiala. Taiteiden tukeminen olikin metsäteollisuudessa yleisempää kuin muilla teollisuustoimialoilla. Pääosa kokonaistuesta vuonna 1996 tuli kuitenkin luokkaan muut teollisuudenalat kuuluvilta yrityksiltä, jotka käyttivät taiteiden tukemiseen kaikkiaan 1,5 miljoonaa markkaa. Suurimman teollisuustoimialan, metalliteollisuuden kyselyyn vastanneista yrityksistä joka kolmas ilmoitti tukeneensa taiteita. (Taulukko 11.)

Taulukko 11. Taidetta tukeneiden teollisuustoimialojen ja tuen määrä vuonna 1996.

Toimiala	tukeneita %	taiteiden tuki	
		1 000 mk	%
Elintarviketeollisuus (N=18)	39	658	16
Metsäteollisuus (N=19)	58	1 140	29
Metalliteollisuus (N=35)	31	732	18
muu teollisuus (N=22)	45	1 461	37

Kuva- ja säveltaide olivat teollisuustoimialojen eniten rahoittamat taiteenalat. Molempiin käytettiin noin miljoona markkaa, kuvataiteeseen jonkin verran enemmän. Elintarviketeollisuus keskitti lähes kaksi kolmasosaa taiteiden tuesta kuvataiteeseen ja kolmasosan säveltaiteeseen, jolloin toimialan yritykset eivät tukeneet suurinta osaa kysytyistä taiteenaloista lainkaan vuonna 1996. Metsäteollisuus käytti kolmasosan taiteiden tuesta säveltaiteeseen ja neljäsosa muihin taiteenaloihin. Kuvataiteen osuus oli vain viidesosa metsäteollisuusyritysten taiteisiin käyttämistä varoista. (Taulukko 12.)

Taulukko 12. Teollisuustoimialojen tuki taiteille taiteenalojen mukaan vuonna 1996.

TAITEENALA	TOIMIALA									
	Elintarviketeoll.		metsäteoll.		metalliteoll.		muu teoll.		yhteensä	
	1 000 mk	%	1 000 mk	%	1 000 mk	%	1 000 mk	%	1 000 mk	%
Kuvataide	374	57	231	20	255	35	241	17	1 101	28
Taideteollisuus	20	3	103	9	42	6	79	5	244	6
Säveltaide	198	30	330	29	275	38	250	17	1 053	26
Näyttämötaide	56	8	83	7	42	6	185	13	366	9
Tanssitaide	0	0	10	1	15	2	0	0	25	1
Kirjallisuus	5	1	37	3	20	3	156	11	217	5
Elokuvataide	3		0	0	20	3	0	0	23	1
Valokuvataide	0	0	17	2	3	0,4	5	0,3	25	1
Museot	1	0,4	20	2	16	2	503	34	540	14
Kulttuuriperinne muu taide	0	0	10	1	9	1	36	2	55	1
	0,6	0,1	300	26	36	5	0	0	337	9
kaikki tait. Alat	658	100	1 140	100	732	100	1 455	100	3 985	100

Metalliteollisuusyrityksissä tuettiin eniten säveltaidetta mutta lähes yhtä paljon myös kuvataidetta. Niiden yhteinen osuus oli lähes kolme

neljäsosaa toimialan yritysten taiteiden kokonaistuesta. Muiden teollisuustoimialojen tukivaroista runsas kolmasosa meni museotoimintaan ja 17 prosenttia sekä kuva- että säveltaiteeseen. (Taulukko 12.)

Teollisuustoimialojen taiteiden tuesta lähes puolet, 1,9 miljoonaa markkaa oli taiteen muuta tukea. Taidehankintojen ja sponsoroinnin osuudet jäivät noin viidesosaan kokonaistuesta. Vähiten sekä elintarvike-, metsä- että metalliteollisuus tekivät lahjoituksia taiteita edistävälle säätiöille, rahastoille ja yhdistyksille. Elintarviketeollisuus käytti taidehankintoihin runsaat kaksi viidesosaa taiteiden tuestaan ja lisäksi lähes yhtä paljon taiteen muuhun tukeen. Metsäteollisuudessa eniten varoja käytettiin sponsorointiin. Metalliteollisuus jakoi runsaan kolmasosan ja muut teollisuustoimialat yli kaksi kolmasosaa tukimarkkoistaan taiteen muuna tukena. Sponsorointi puolestaan oli muun teollisuuden vähiten käyttämä tukimuoto. (Taulukko 13.)

Taulukko 13. Teollisuustoimialojen tuki taiteille tukimuodon mukaan vuonna 1996.

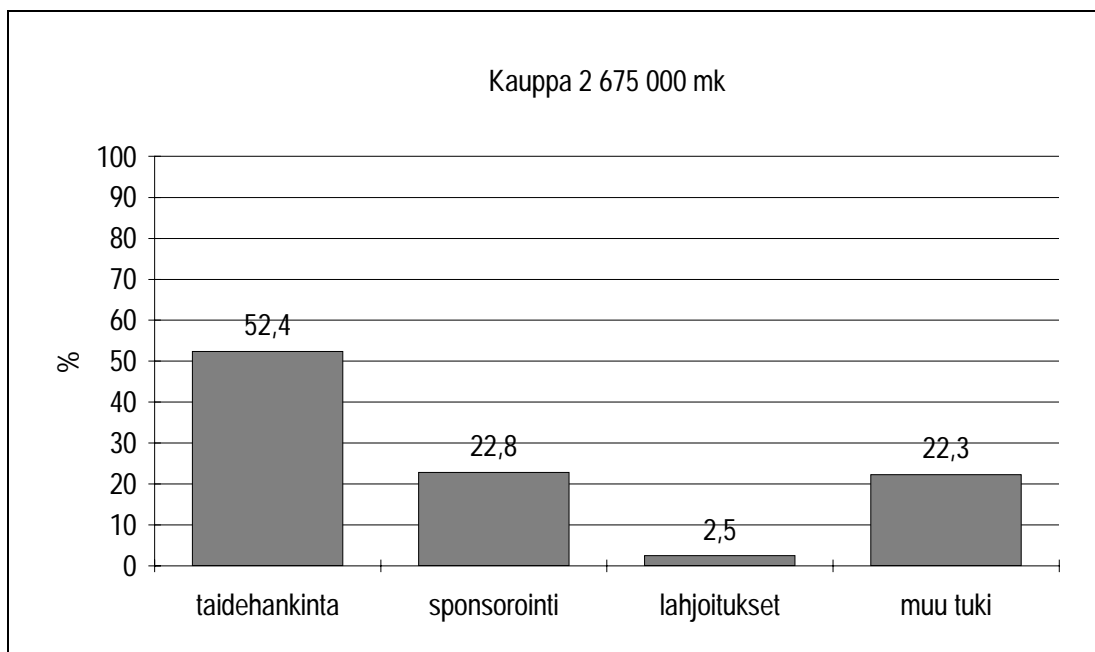
TUKIMUOTO	TOIMIALA									
	elintarviketeoll.		metsäteoll.		metalliteoll.		muu teoll.		yhteensä	
	1 000 mk	%	1 000 mk	%	1 000 mk	%	1 000 mk	%	1 000 mk	%
Taidehankinta	291	44	238	21	208	28	180	12	917	23
Sponsorointi	98	15	484	42	174	24	127	9	884	22
Lahjoitukset	4	1	6	1	98	13	211	15	319	8
muu tuki	265	40	412	36	251	34	938	64	1 866	47
Yhteensä	658	100	1 140	100	732	100	1 455	100	3 985	100

Kauppa

Tukku- ja vähittäiskauppaa edusti kyselyssä kaikkiaan 90 yritystä. Vastauksia saatiin 60 yritykseltä ja näistä 33 prosenttia oli tukenut taiteita vuoden 1996 aikana kaikkiaan 2,7 miljoonalla markalla. Yli puolet tuesta, 1,4 miljoonaa markkaa oli taidehankintoja ja noin viidesosa käytettiin sekä sponsorointiin että muuhun tukeen. Kaupan lahjoitukset säätiöille, rahastoille ja yhdistyksille olivat vain runsaat kaksi prosenttia kokonaistuesta.

Pääosa kaupanalan taiteiden tuesta meni kuvataiteeseen, yhteensä 1,4 miljoonaa markkaa. Kuvataide olikin toimialalla selvästi yleisin tuen kohde. Säveltaiteen ja kulttuuriperinteen osuudet olivat noin kymmenesosa kokonaistuesta. Kauppa oli huomattavin elokuvataiteen tukija, vaikka tuen rahallinen arvo olikin vain 200 000 markkaa. Toimiala oli myös tärkein kirjallisuuden tukija teollisuuden jälkeen. Muuta taidetta ei kaupan taholta tuettu lainkaan vuonna 1996.

Kuvio 5. Kaupan tuki taiteille tukimuodoittain vuonna 1996.

Lähes kolme neljäsosaa taidehankintaan käytetyistä varoista meni kuvataiteeseen, yhteensä hieman yli miljoona markkaa. Sponsoroinnista kolmasosa kohdistui sävel- ja elokuvataiteeseen. Kaupanalalla myös sekä lahjoitusten että muun tuen ensisijaisena kohteena oli kuvataide. Lisäksi kirjallisuuden osuus muusta tuesta oli runsas neljännes. Taidehankintaan verrattuna kaikkien muiden tukimuotojen markkamäärät olivat kuitenkin paljon vaatimattomampia.

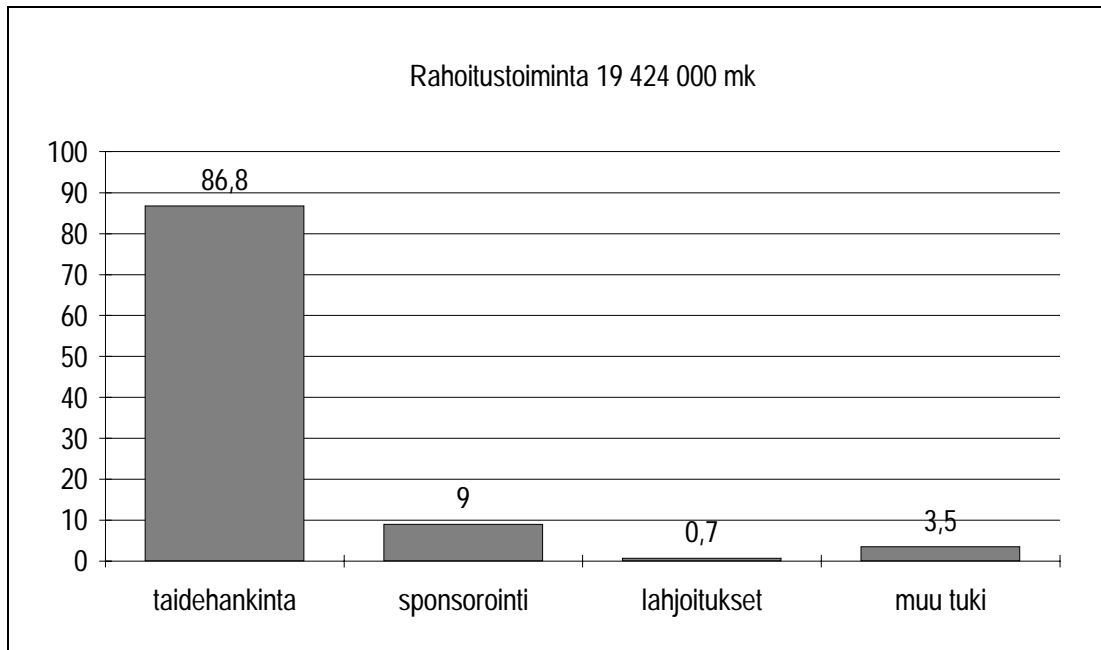
Kaupanalalan kokonaistuesta 1,4 miljoonaa markkaa eli puolet oli peräisin kahdelta yritykseltä. Tästä tukisummasta yhteensä 63 prosenttia yritykset käyttivät kuvataiteen ja kulttuuriperinteen hankintoihin, elokuvataiteen sponsorointiin sekä kirjallisuuden muuhun tukeen.

Rahoitustoiminta

Rahoitustoiminnan vastausprosentti oli kyselyn suurin. Tiedustelu lähetettiin 62 pankille, pankkiryhmittymälle tai luottolaitokselle ja vastaus saatiin 43 yritykseltä. Vastanneista yrityksistä puolet oli tukenut taiteita vuonna 1996. Taiteiden tukemiseen rahoitustoiminta osoitti varoja kaikkiaan 19,4 miljoonaa markkaa. Tästä summasta 16,9 miljoonaa markkaa eli 87 prosenttia kului taidehankintoihin ja noin kymmenesosa, 1,7 miljoonaa markkaa meni sponsorointiin. Taiteen muuhun tukeen asiakas- ja henkilökuntalahjoina toimialan yritykset käyttivät rahaa runsaat 0,6 miljoonaa markkaa sekä lahjoituksina taiteita edistäville säätiöille, rahastoille ja yhdistyksille ainoastaan 145 000 markkaa. Taiteen muun tuen ja lahjoitusten osuus oli yhteensä ainoastaan runsaat neljä prosenttia kokonaissummasta.

Rahoitustoiminnan kokonaistuesta kuitenkin 15 miljoonaa markkaa koostui yhden pankkiryhmittymän tekemistä kuvataidehankinnoista.

Kuvio 6. Rahoitustoiminnan tuki taiteille tukimuodoittain vuonna 1996.

Kuvataide oli rahoitustoiminnassa suosituin taiteenala ja sen tukemiseen käytettiin kaikkiaan 17,5 miljoonaa markkaa, mikä oli 90 prosenttia toimialan koko taiteiden tuesta vuonna 1996. Muiden taiteenalojen osuudet olivat myös rahallisesti huomattavasti vähäisempiä. Kuvataiteen jälkeen eniten varoja, noin miljoona markkaa osoitettiin säveltaiteelle ja näyttämötaidetta rahoitustoiminta tuki 0,5 miljoonalla markalla. Muihin toimialoihin verrattuna rahoitustoiminta olikin tärkein näyttämö- ja tanssitaidetta tukenut toimiala. Sen sijaan elokuva-taiteen tukeen rahoitustoiminnan yrityksiltä riittänyt lainkaan varoja.

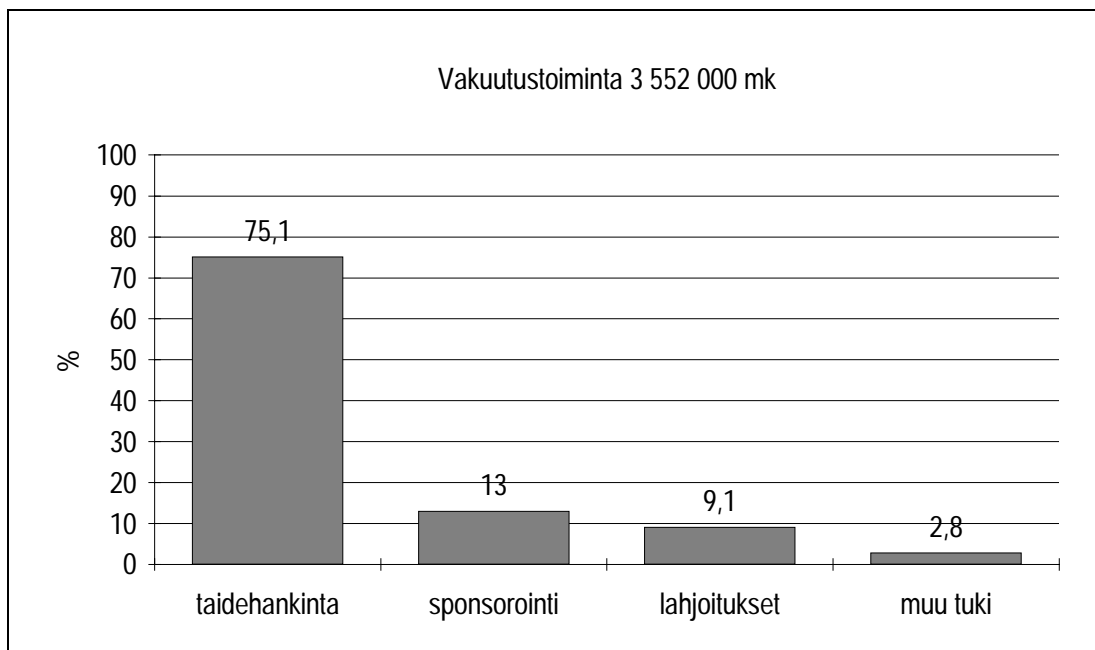
Kuvataide oli taidehankintojen ainoa kohde, sillä niihin kului 16,9 miljoonaa markkaa. Samoin toimialan tekemistä lahjoituksista 70 prosenttia meni kuvataidetta edistäville säätiöille, rahastoille ja yhdistyksille. Rahoitustoiminnan sponsoroinnin ja muun tuen pääkohteena oli puolestaan säveltaide. Taiteenalan sponsorointiin kohdistettiin 45 prosenttia tukimuodon kokonaissummasta ja kaksi viidesosaa muusta tuesta. Lisäksi myös sponsorointivaroista kolmasosa meni kuvataiteeseen.

Vakuutustoiminta

Muihin toimialoihin verrattuna taiteiden tukeminen oli yleisintä vakuutustoiminnan piirissä. Kyselylomake lähetettiin 26 vakuutusyhtiölle

ja 12 vastanneesta yhtiöstä peräti 92 prosenttia ilmoitti tukeneensa taiteita jossain muodossa vuonna 1996. Koko toimialan vastausaktiivisuus oli kuitenkin kyselyn alhaisin. Vakuutustoiminta osoitti taiteiden tukemiseen 3,5 miljoonaa markkaa, josta kolme neljäsosaa eli 2,7 miljoonaa markkaa kului taidehankintoihin. Sponsorointiin toimialan yritykset käyttivät huomattavasti vähemmän varoja, noin 0,5 miljoonaa markkaa. Lahjoituksiin vakuutustoiminnan yritykset osoittivat yhteensä vain noin joka kymmenennen tukimarkan. Muun tuen osuus kokonaistuesta oli pienin.

Kuvio 7. Vakuutustoiminnan tuki taiteille tukimuodoittain vuonna 1996.

Vakuutustoiminta oli 2,9 miljoonalla markalla rahoitustoiminnan jälkeen huomattavin kuvataiteen tukija. Neljä viidestä vastanneesta toimialan yrityksestä ilmoittikin rahoittaneensa kuvataidetta jonkin kysytyn tukimuodon kautta. Muille taiteenaloille rahaa riitti huomattavasti vähemmän. Näistä säveltaiteen 390 000 markkaa oli suurin ja elokuvataiteen 900 markan tukisumma pienin. Tanssi- ja valokuvataidetta sekä museotoimintaa ja kulttuuriperinnettä vakuutusyhtiöt eivät tukeet lainkaan vuonna 1996.

Kuvataide oli kaikkien tukimuotojen keskeisin kohde. Siihen kohdistui vakuutustoiminnan taidehankintavaroista 2,6 miljoonaa markkaa eli 97 prosenttia. Lisäksi kuvataiteen osuus oli lahjoituksista 92 prosenttia ja muusta tuesta 46 prosenttia. Säveltaiteeseen kohdistui pääosa sponsoroinnista, yhteensä kuitenkin vain 375 000 markkaa. Muusta tuesta vajaa viidesosa meni näyttämötaiteelle ja 12 prosenttia kirjallisuudelle. Kuvataidehankintaan verrattuna kaikkien muiden taiteenalojen ja tukimuotojen markkamäärät olivat varsin mitättömiä.

Kuljetus ja tietoliikenne

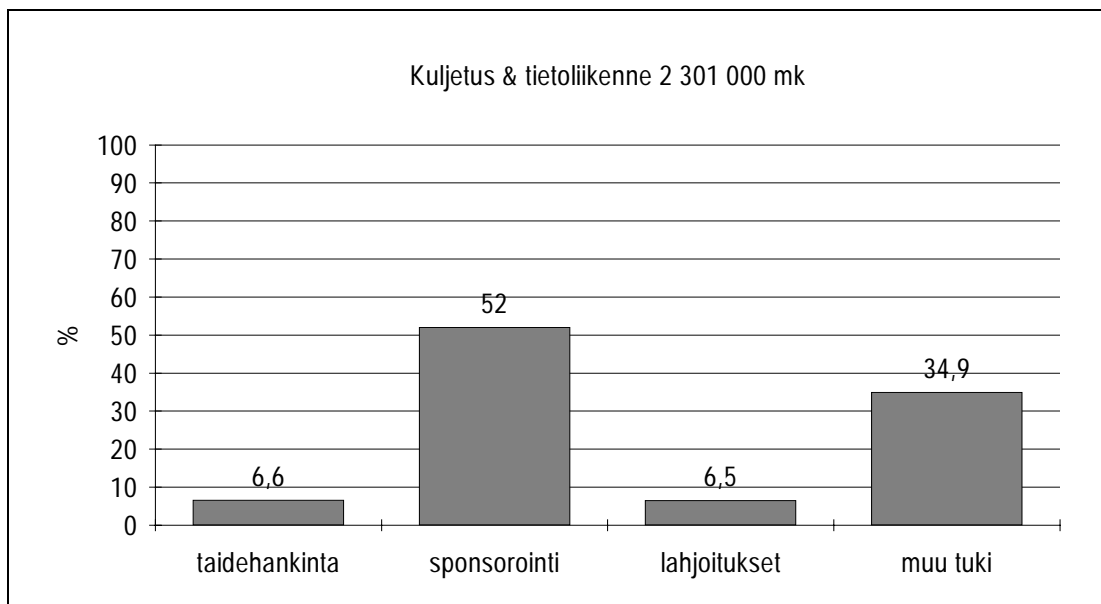
Kuljetus- ja tietoliikennealan 24 yritystä muodostivat kyselyn pienimmän toimialan. Yrityksistä 66 prosenttia palautti lomakkeen ja vastanneista 38 prosenttia oli tukenut taiteita kaikkiaan 2,3 miljoonalla markalla. Taidehankintaan ja lahjoituksiin toimialan yritykset käyttivät noin 150 000 markkaa, mikä oli alle seitsemän prosenttia kokonaistuesta. Sen sijaan sponsorointiin meni yli puolet ja muuhun tukeen runsas kolmasosa kuljetus- ja tietoliikennealan taiteiden tukivaroista. Edellisen selvityksen mukaan vuonna 1993 kuljetusalan yritykset eivät harjoittaneet lainkaan sponsorointia.

Tuen keskeisin kohde oli säveltaide, joka sai 1,9 miljoonaa markkaa eli 82 prosenttia toimialan kokonaistuesta. Toimialalla kuvataide oli kuitenkin tuen kohteena säveltaidetta yleisempi mutta kuvataiteen, samoin kuin muun taiteen osuus oli vain runsas kuusi prosenttia kokonaistuesta. Näyttämötaidetta kuljetus- ja tietoliikenneala tuki noin kolmen prosentin osuudella kokonaissummasta. Kirjallisuutta, valokuvataidetta ja museotoimintaa ei tuettu lainkaan vuonna 1996.

Taidehankintavarat kohdistuivat 88 prosenttisesti kuvataiteeseen mutta siihen käytetty 130 000 markan tukisumma oli vaatimaton säveltaiteeseen verrattuna. Säveltaide sai 1,1 miljoonaa markkaa eli 91 prosenttia sponsoroinnista ja lisäksi kaikki taiteen muuna tukena annetut varat. Muu taide puolestaan oli kuljetus- ja tietoliikennealan yritysten ainoa lahjoitusten kohde.

Rahoitustoiminnan tavoin toimialan tuesta taiteille pääosa koostui yhden tietoliikennealan yrityksen kaikkiaan 1,7 miljoonan markan kokonaistuesta. Lähes koko summa käytettiin säveltaiteeseen sponsorointina ja muuna tukena.

Kuvio 8. Kuljetus- ja tietoliikennealan tuki taiteille tukimuodoittain vuonna 1996.

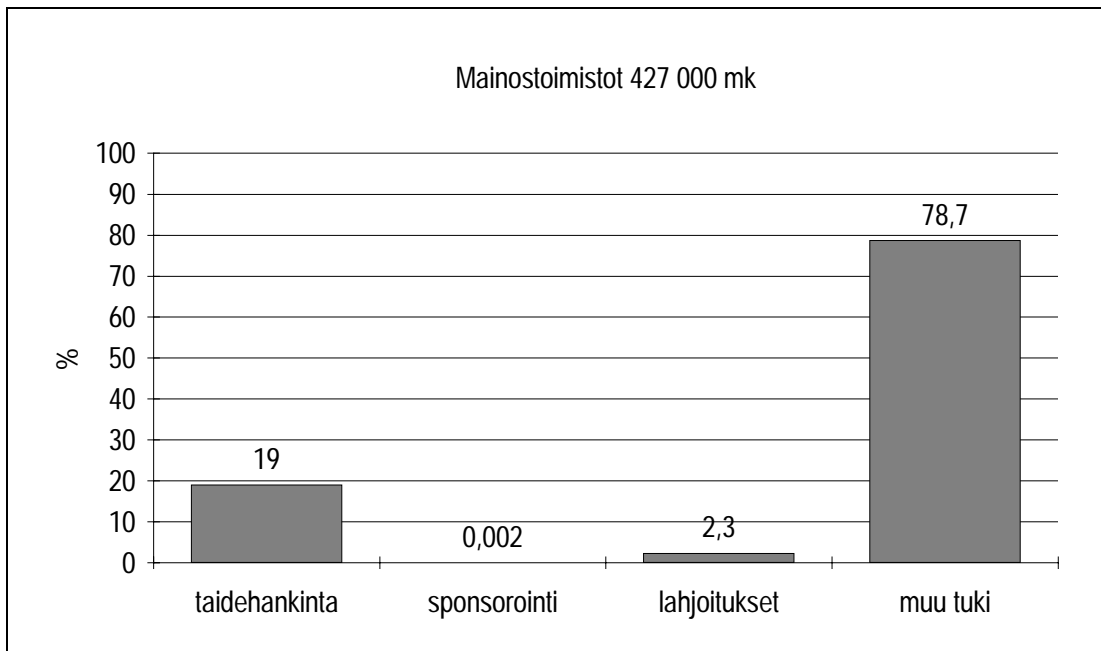

Mainostoimistot

Taiteille annettua tukea tiedusteltiin 42 mainostoimistolta, joista 23 palautti lomakkeen. Vastanneista noin kaksi viidesosaa ilmoitti kyseisen toiminnan kuuluneen yrityksen toimenkuvaan vuoden 1996 aikana. Mainostoimistojen tuki taiteille oli 430 000 markkaa, mikä oli kyselyn pienin toimialakohtainen kokonaissumma. Yli kolme neljäsosa tuesta kului taiteen muuhun tukeen ja viidesosa meni taidehankintoihin. Jonkin verran varoja annettiin lisäksi lahjoituksina ja sponsorointiin käytetyt 200 markkaa oli kyselyn pienin yksittäisen tukimuodon saama rahasumma.

Mainostoimistot tukivat eniten valokuvataidetta, jonka osuus kokonaistuesta oli lähes puolet. Kuvataiteeseen kului runsas viidesosa ja säveltaiteeseen 16 prosenttia. Kuvataiteen jälkeen toimialan yritysten keskuudessa yleisintä oli kuitenkin kirjallisuuden tukeminen, vaikka taiteenalan osuus kokonaistuesta oli vain viisi prosenttia. Näyttämö- ja tanssitaide sekä muu taide jäivät kokonaan ilman mainostoimistojen rahoitusta vuonna 1996.

Kuvio 9. Mainostoimistojen tuki taiteille tukimuodoittain vuonna 1996.

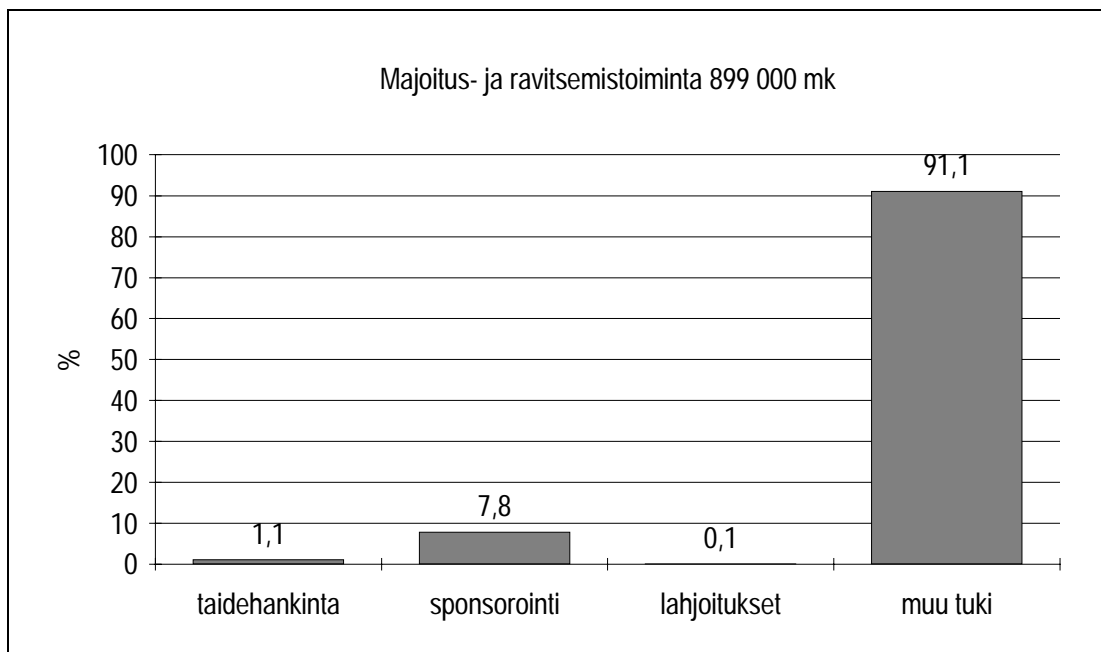
Koko sponsorointi, puolet lahjoituksista ja taidehankinnoistakin neljä viidesosaa kohdistui kuvataiteeseen. Taiteen muusta tuesta kaksi kolmasosaa meni valokuvataiteelle ja viidesosa säveltaiteelle. Toimialan kokonaistuesta yli puolet koostui yhden yrityksen ilmoittamasta 200 000 markan muusta tuesta valokuvataiteelle.

Majoitus- ja ravitsemistoiminta

Majoitus- ja ravitsemistoimintaa edustavia yrityksiä oli kyselyssä mukana 28 kappaletta. 16 vastanneesta yrityksestä joka neljäs ilmoitti tukenensa taidetta. Toimialan yhteensä 900 000 markan kokonaistuesta lähes kaikki, 820 000 markkaa meni taiteen muuhun tukeen. Sponsorointiin yritykset käyttivät noin kahdeksan prosenttia kokonaismasta. Toimialan yritykset tukivat pääasiassa vain kulttuuriperinnettä ja jonkin verran sävel- ja kuvataidetta sekä taideteollisuutta ja näyttämötaidetta. Säveltaide oli kuitenkin yleisimmin tuettu taiteenala.

Taidehankintavaroista kaikki kohdistui kuvataiteeseen. Sponsoroinnista 71 prosenttia ja kaikki lahjoitukset toimialan yritykset antoivat säveltaiteelle. Loput sponsorointiin käytetystä summasta jakaantui kuva- ja näyttämötaiteen kesken. Muun tuen kohteena oli pääsääntöisesti ainoastaan kulttuuriperinne.

Kuvio 10. Majoitus- ja ravitsemistoiminnan tuki taiteille tukimuodoittain vuonna 1996.

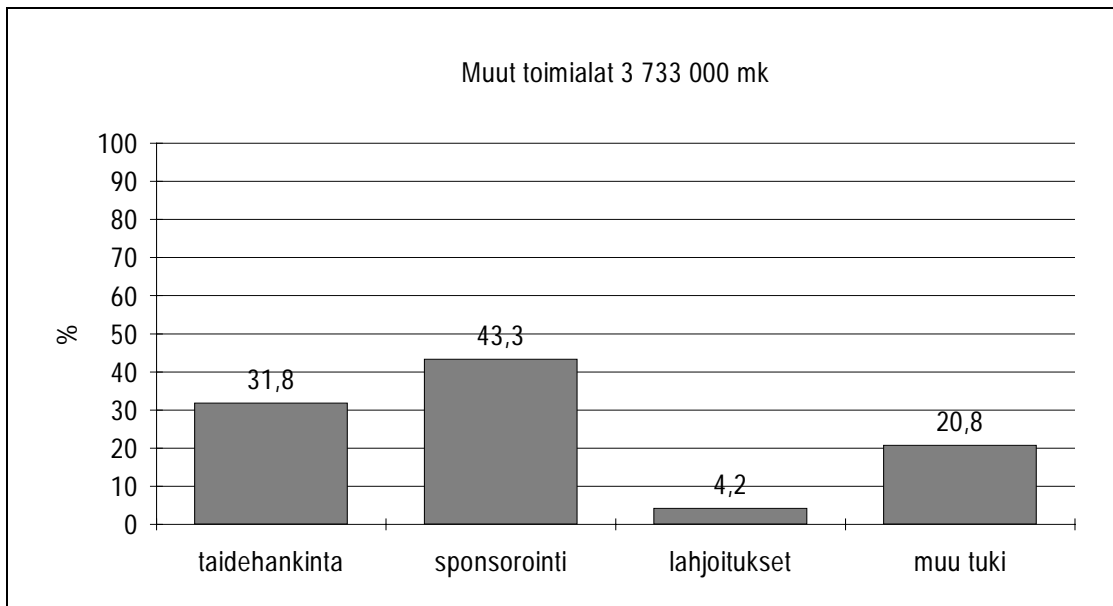
Tässäkin tapauksessa lähes kaikki toimialan taiteille osoittama tuki koostui yhden yrityksen ilmoittamasta 800 000 markan määrärahasta. Se oli käytetty kulttuuriperinteen vaalimiseen entisöimällä omia rakennushistoriallisesti arvokkaita kohteita.

Muut toimialat

Luokan muut toimialat kokonaistuki taiteille oli 3,7 miljoonaa markkaa. Kysely lähetettiin 44:lle tähän ryhmään kuuluvalle yritykselle, joista 23 vastasi ja näistä kaksi kolmasosaa ilmoitti tukeneensa taidetta vuonna 1996. Yritysten kokonaistuesta runsas kaksi viidesosaa, 1,6 miljoonaa markkaa oli taiteiden sponsorointia. Taidehankinnan osuus oli kolmasosa ja muun tuen noin viidennes toimialan taiteeseen käyttämästä kokonaistuesta. Vähiten varoja osoitettiin lahjoituksiin.

Vastanneet yritykset tukivat säveltaidetta 1,3 miljoonalla markalla, mikä oli kaikkiaan runsas kolmasosa toimialan kokonaissummasta. Kuvataide oli kuitenkin yleisin tuen kohde, vaikka sen osuus kokonaistuesta oli vain hieman yli viidesosa. Museotoimintaan muut toimialat osoittivat 620 000 markkaa ja taideteollisuuteen noin 450 000 markkaa. Kaikkia muita taiteenaloja tuettiin huomattavasti pienemmällä rahamäärillä ja tanssitaidetta ei tuettu lainkaan vuonna 1996.

Kuvio 11. Muiden toimialojen tuki taiteille tukimuodoittain vuonna 1996.

Taidehankintavarat menivät ensisijaisesti kuvataiteeseen ja museotoimintaan. Sponsoroinnista kaksi kolmasosaa käytettiin säveltaiteeseen ja viidesosa kuvataiteeseen. Lahjoituksista puolet osoitettiin museotoimintaa ja kolmasosa säveltaidetta edistävälle säätiöille, rahastoille ja yhdistyksille. Taiteen muusta tuesta toimialan yritykset käyttivät yli puolet taideteollisuuden tukeen.

Muiden toimialojen kokonaistuesta 57 prosenttia koostui yhden energiahuoltoa harjoittavan yrityksen eri taiteenaloihin kohdistamasta rahoituksesta. Yritys vastasi 81 prosenttia museotoiminnan, 66 prosenttia taideteollisuuden, 62 prosenttia säveltaiteen ja 40 prosenttia muun taiteen kokonaistuesta vuonna 1996.

Taiteen tuki taiteenaloittain

Elinkeinoelämän noin 37 miljoonan markan kokonaistuki taiteille vuonna 1996 oli runsaan kolmanneksen suurempi kuin kolme vuotta aiemmin. Markkamääräiset lisäykset kohdistuivat etenkin kuva- ja säveltaiteeseen, joiden tukea yritykset olivat vuonna 1993 vähentäneet tuntuvimmin. Saatujen vastausten perusteella sekä näiden taiteenalojen kokonaistuki että yritysmaailman koko taloudellinen kiinnostus taiteisiin oli palasi vuoden 1990 tasolle. Rahanarvon muutoksen huomioiden vuoden 1996 kokonaistuki oli vielä 15 prosenttia pienempi kuin vuosikymmenen alussa. Tuen kasvu johtui kuitenkin pääasiassa muutaman yksittäisen yrityksen usein huomattavan suurista panostuksista tiettyyn taiteenalaan.

Kuva- ja säveltaide pysyivät suosituimpina ja ensisijaisina tuen kohteina. Vastanneista yrityksistä kaksi kolmasosaa oli käyttänyt varoja kuva- ja säveltaiteeseen, joiden osuus kokonaistuesta oli yhteensä 82 prosenttia vuonna 1996.

Yritysten taiteiden tuen kasvun keskittymisestä johtuen jaettavaa ei riittänyt kaikille taiteenaloille. Näyttämö-, tanssi- ja elokuvataide sekä museotoiminta ja kulttuuriperinne saivat myös aiempaa enemmän varoja. Sen sijaan taideteollisuus, kirjallisuus, valokuvataide ja muu taide menettivät osan jo muutoinkin pienestä tuestaan. Markkamäärältään vähäisilläkin muutoksilla oli huomattava merkitys taiteenalan kokonaisrahoituksen.

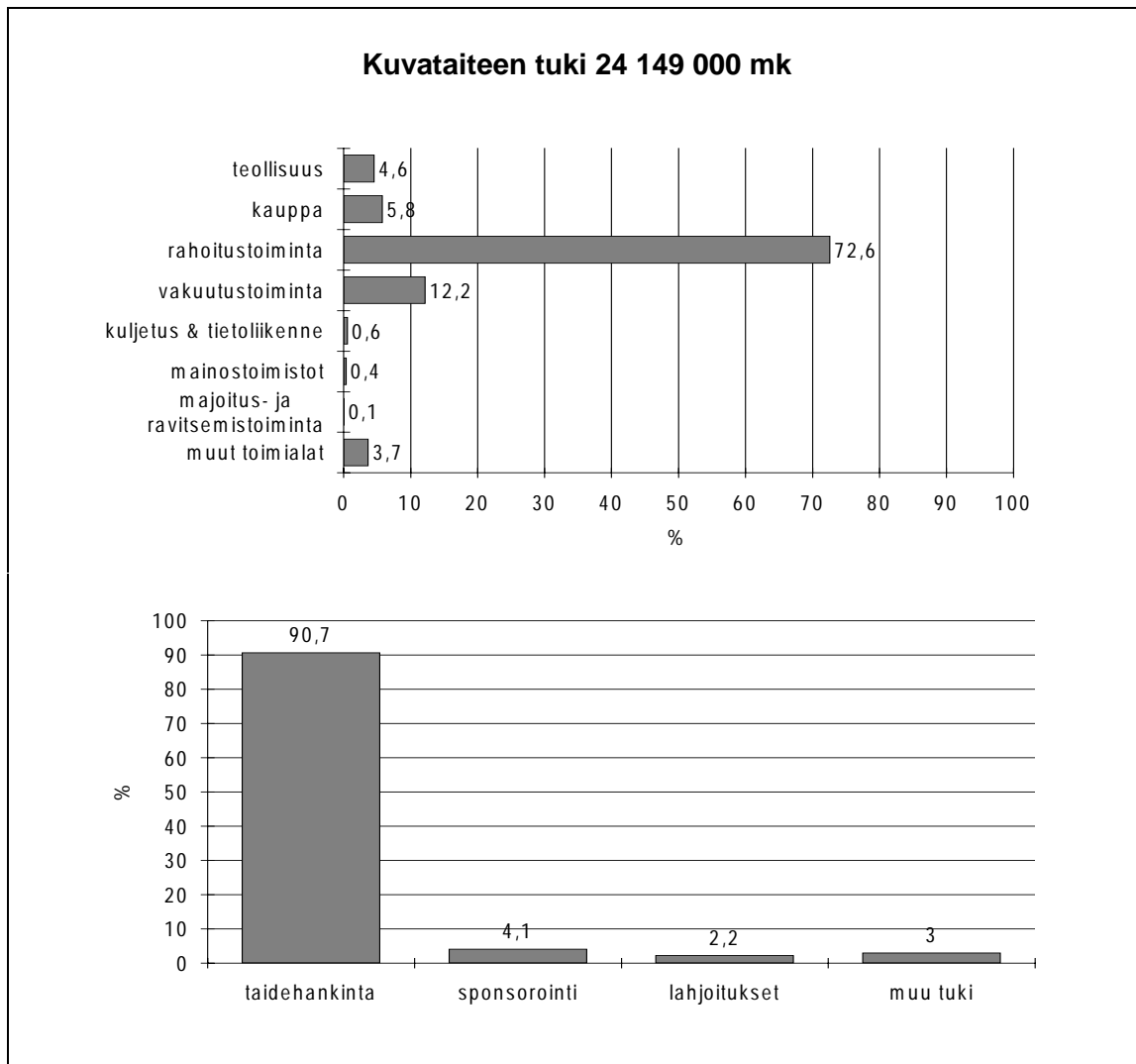
Oleellisia suunnanmuutoksia yritysten taiteiden tuen kohdentumisessa ei vastausten perusteella vuonna 1996 ollut havaittavissa. Tuki kohdistui edelleen perinteisiin taiteenaloihin, jotka ovat helposti tunnistettavissa taiteeksi tai ne vetävät runsaasti yleisöä. Yritykset kokevat saavansa kuvataideteoksen hankkimisella, äänitteen tai musiikkitahtuman rahoittamisella konkreettisempaa etua kuin muiden taiteenalojen tukemiseen osoitetuilla varoilla.

Kuvataide

Vuonna 1996 yritykset käyttivät varoja kuvataiteen tukeen kaikkiaan 24,1 miljoonaa markkaa, mikä oli suurin taiteenalakohtainen markkamäärä. Taiteita tukeneista yrityksistä kolme neljäsosaa oli sijoittanut kuvataiteeseen keskimääräisen tukisumman ollessa runsaat 250 000 markkaa. Taiteenalan kokonaistuesta suurin osa, 17,5 miljoonaa markkaa oli peräisin rahoitustoiminnasta. Se olikin kuvataiteen tärkein rahoittaja vakuutustoiminnan ohella. Toimialojen yhteinen osuus oli peräti 85 prosenttia kuvataiteen kokonaistuesta, muiden toimialojen rahoituksen jäädessä huomattavasti pienemmäksi.

Kuvataiteen merkittävimpään tukimuotoon, taidehankintoihin yritykset sijoittivat kaikkiaan lähes 22 miljoonaa markkaa. Taiteenalan sponsorointiin meni huomattavasti vähemmän, 2 miljoonaa markkaa. Muuta tukea yritykset antoivat kuvataiteelle 0,7 miljoonaa markkaa ja kuvataidetta edistäville säätiöille, rahastoille ja yhdistyksille annettuihin lahjoituksiin meni yhteensä vain runsaat 0,5 miljoonaa markkaa.

Kuvio 12. Kuvataiteen tuki toimialoittain ja tukimuodoittain vuonna 1996.

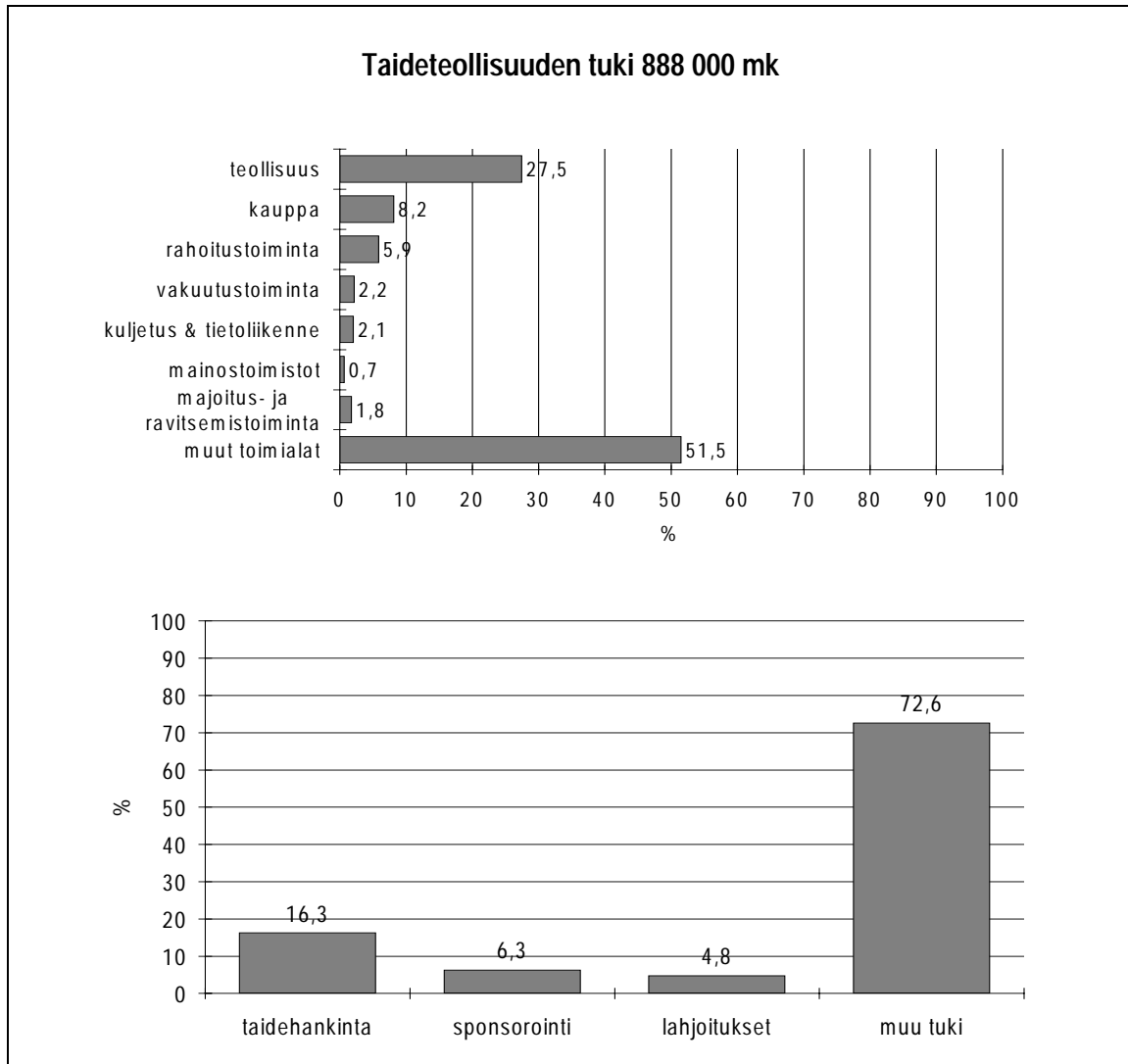
Taideteollisuus

Yritysten tuki taideteollisuudelle oli noin 0,9 miljoonaa markkaa vuonna 1996. Taiteita tukeneista yrityksistä neljäsosa ilmoitti käyttäneensä varoja taideteollisuuteen. Keskimääräinen tukisumma oli 30 000 markkaa. Kokonaistuesta noin 0,5 miljoonaa markkaa tuli luok-

kaan muut toimialat kuuluville yrityksiltä ja lähes kolmasosa teollisuudesta. Vähiten taideteollisuutta tukivat mainostoimistot.

Taideteollisuuden tärkein tukimuoto oli taiteen muu tuki eli yritys- ja henkilökuntalahjoiksi ostettuja taideteollisuuden tuotteita. Niihin käytettiin kaikkiaan 0,6 miljoonaa markkaa. Taideteollisuustuotteita yritykset hankkivat 150 000 markalla ja taiteenalan sponsorointiin meni 56 000 markkaa. Lahjoituksia taideteollisuutta edistäville säätiöille, rahastoille ja yhdistyksille yritykset antoivat vain 42 000 markkaa.

Kuvio 13. Taideteollisuuden tuki toimialoittain ja tukimuodoittain vuonna 1996.

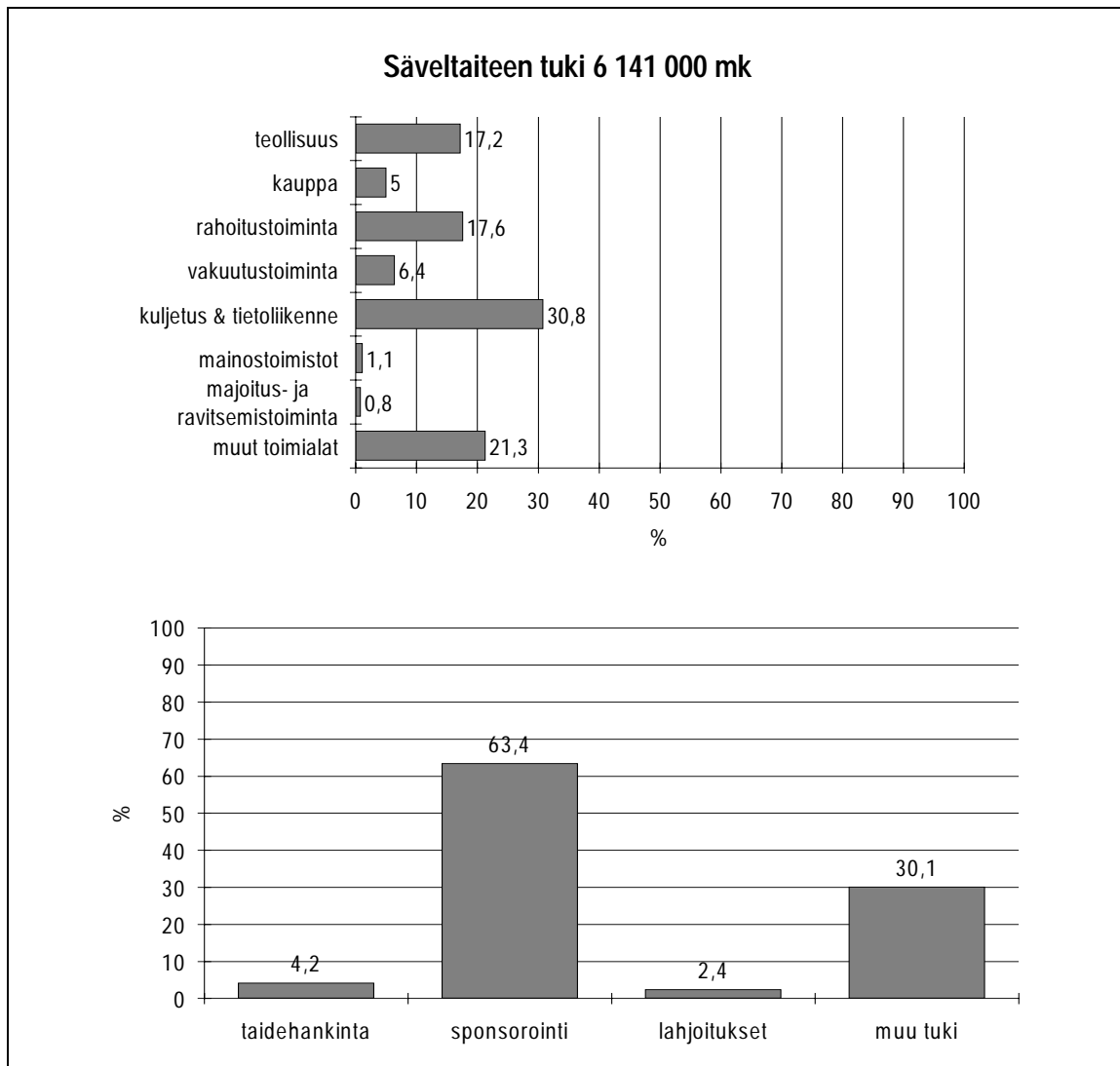

Säveltaide

Taiteita tukeneista yrityksistä kaksi kolmasosaa oli tukenut säveltaidetta vuonna 1996 kaikkiaan 6,1 miljoonalla markalla. Säveltaide

oli kuvataiteen jälkeen tärkein ja yleisin elinkeinoelämän rahoittama taiteenala. Keskimäärin yritykset käyttivät 80 000 markkaa säveltaiteen tukeen. Taiteenalan suurin rahoittaja 1,9 miljoonalla markalla oli kuljetuksen ja tietoliikenteen toimiala. Viidesosa eli 1,3 miljoonaa markkaa oli lähtöisin luokan muut toimialat yrityksiltä. Sekä teollisuus että rahoitustoiminta käyttivät säveltaiteeseen noin miljoonaa markkaa. Kaupan, vakuutustoiminnan, mainostoimistojen sekä majoitus- ja ravitsemustoiminnan säveltaiteen tuki oli huomattavasti vähäisempää.

Kuvio 14. Säveltaiteen tuki toimialoittain ja tukimuodoittain vuonna 1996.

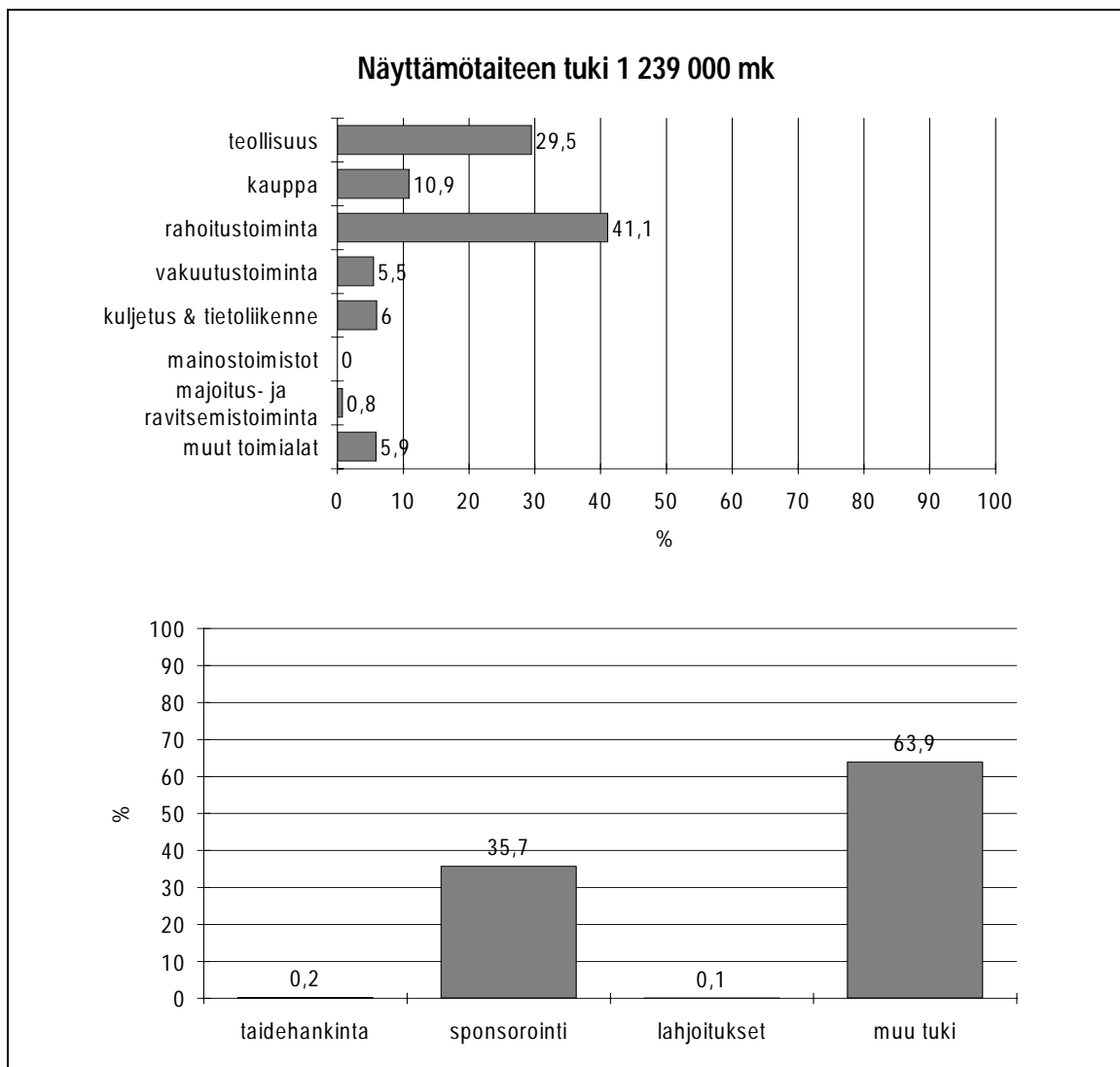
Säveltaiteen pääasiallinen tukimuoto oli edelleen sponsorointi, johon yritykset käyttivät yli kaksi kolmasosaa, kaikkiaan 3,9 miljoonaa markkaa. Noin 1,8 miljoonaa markkaa eli kolmasosa oli muuta tukea. Taiteenalan hankintojen osuus oli neljä prosenttia kokonaistuesta ja

vähiten yritykset käyttivät varoja lahjoituksiin säveltaidetta edistävälle säätiöille, rahastoille ja yhdistyksille.

Näyttämötaide

Vuonna 1996 yritysten keskimääräinen tuki näyttämötaiteelle oli 29 000 markkaa ja kaikkiaan noin 1,2 miljoonaa markkaa. Taiteita tukeneista yrityksistä runsas kolmasosa käytti varoja näyttämötaiteeseen. Kaksi viidesosaa kokonaistuesta tuli rahoitustoiminasta ja kolmasosa teollisuudelta. Kaupanalan yrityksistä noin joka kymmenes ilmoitti käyttäneensä varoja näyttämötaiteeseen mutta muilla toimialoilla määrärahat olivat huomattavasti pienempiä. Mainostoimistot eivät tukeneet lainkaan näyttämötaidetta vuonna 1996.

Kuvio 15. Näyttämötaiteen tuki toimialoittain ja tukimuodoittain vuonna 1996.

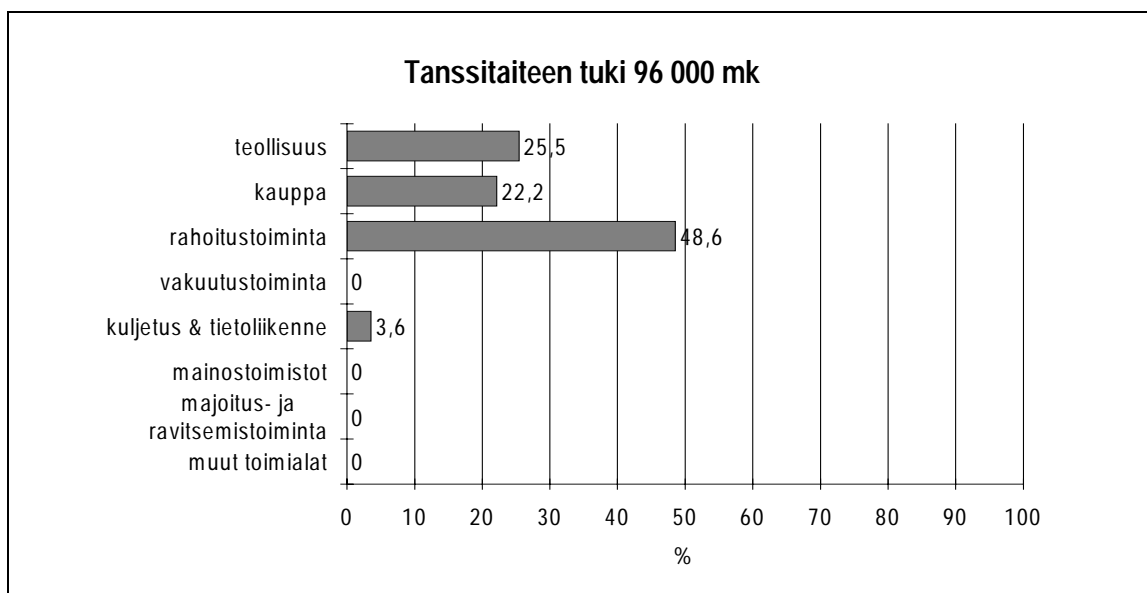
Näyttämötaiteen tuesta suurin osa, 0,8 miljoonaa markkaa oli muuta tukea eli pääasiassa yritysten asiakas- ja henkilökunnalle hankittuja teatteripääsylippuja. Runsaan kolmasosan, 0,4 miljoonaa markkaa yritykset käyttivät taiteenalan sponsorointiin. Näyttämötaidehankintoihin riitti 3 000 markkaa ja lahjoituksina taiteenalaa tukeville säätiöille, rahastoille ja yhdistyksille yritykset antoivat ainoastaan 1 000 markkaa. Tämä oli lahjoitusten pienin määrä vuonna 1996.

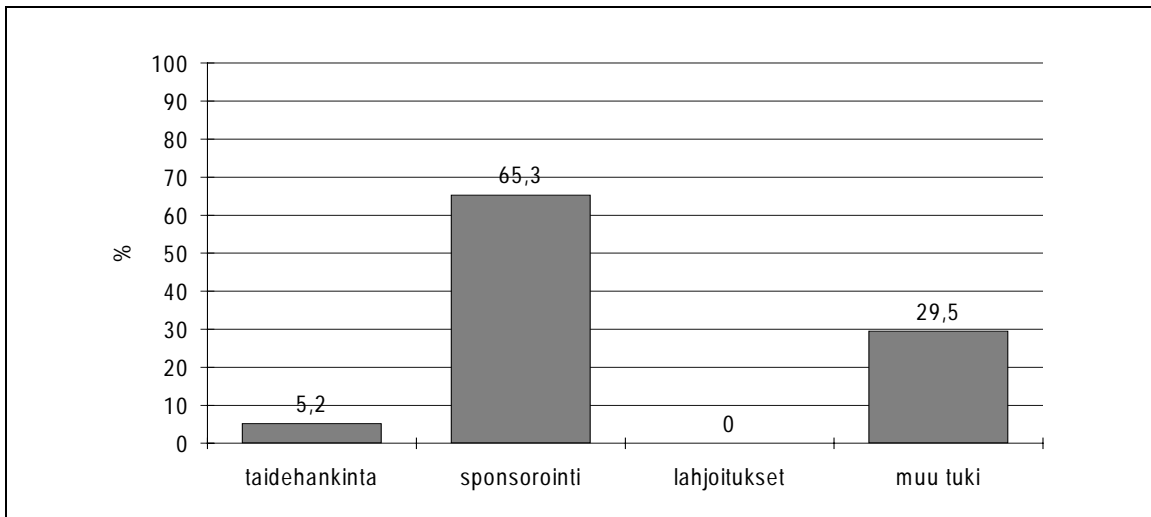
Tanssitaide

Vuonna 1996 tanssitaide sai elinkeinoelämältä tukea yhteensä noin 96 000 markkaa, mikä oli pienin taiteenalakohtainen tukisumma. Kahdeksan prosenttia taiteita tukeneista yrityksistä rahoitti taiteenalaa ja keskimääräinen tuki oli 10 000 markkaa. Lähes puolet kokonaistuesta oli peräisin rahoitustoiminnan yrityksiltä. Teollisuuden osuus oli neljäsosa ja kaupan runsas viidesosa taiteenalan yrityksiltä saamasta tuesta. Vakuutustoiminta, mainostoimistot, majoitus- ja ravitsemustoiminta sekä luokka muut toimialat eivät tukeneet tanssitaideita lainkaan vuonna 1996.

Taiteenalan tärkein tukimuoto oli sponsorointi, johon käytettiin yli kaksi kolmasosaa, 63 000 markkaa tukisummasta. Toinen yleinen tukimuoto oli muu tuki, jonka osuus oli 28 000 markkaa. Taiteenalan hankintoja yritykset tekivät 5 000 markalla. Tanssia edistäville säätiöille, rahastoille ja yhdistyksille ei vuoden 1996 aikana ei tehty lainkaan lahjoituksia.

Kuvio 16. Tanssitaiteen tuki toimialoittain ja tukimuodoittain vuonna 1996.

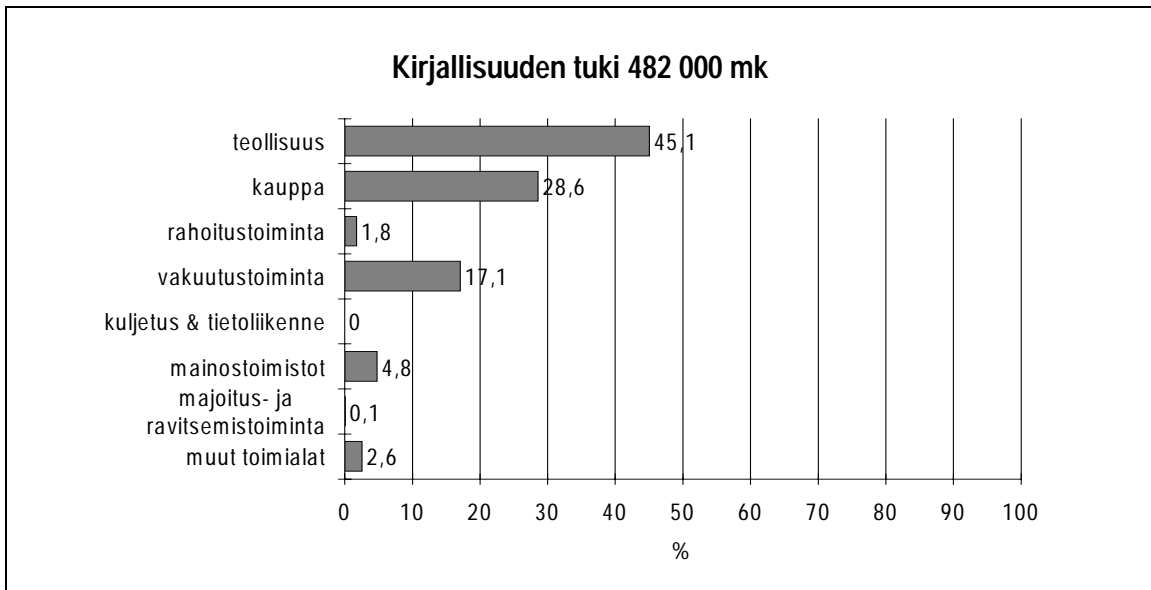

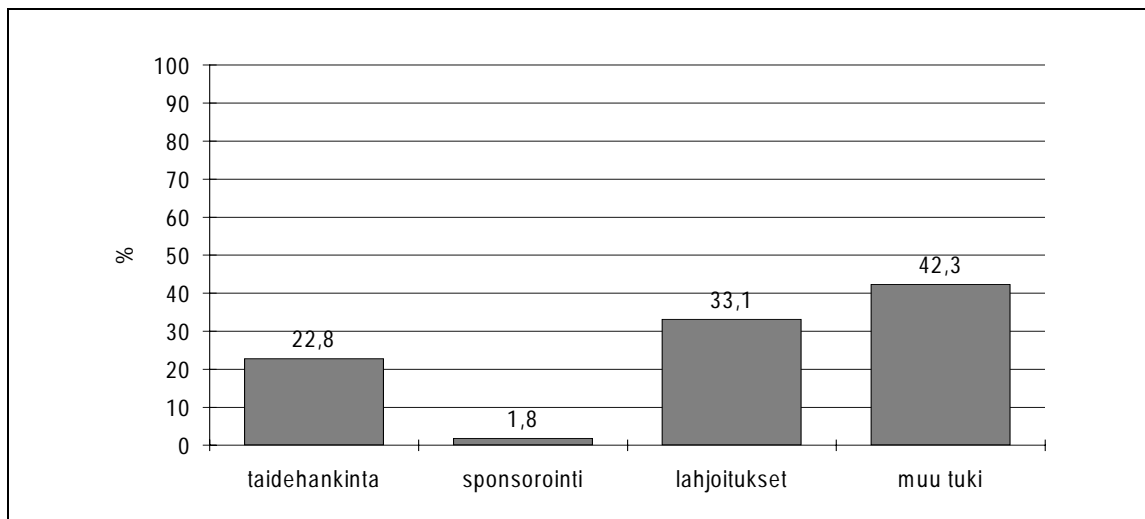

Kirjallisuus

Taiteita tukeneista yrityksistä joka neljäs oli käyttänyt varoja kirjallisuuteen, keskimääräisen tukisumman ollessa noin 16 000 markkaa. Noin 0,5 miljoonan markan kokonaistuesta pääosa, 217 000 markkaa tuli teollisuudelta. Kaupanalan, vakuutustoiminnan ja mainostoimistojen tuki oli yhteensä noin puolet kirjallisuuden kokonaistuesta. Vähiten kirjallisuuteen käyttivät varoja rahoitustoiminta sekä majoitus- ja ravitsemustoiminta. Kuljetus- ja tietoliikenne oli ainoa toimiala, joka ei tukenut lainkaan kirjallisuutta vuonna 1996.

Kuvio 17. Kirjallisuuden tuki toimialoittain ja tukimuodoittain vuonna 1996.

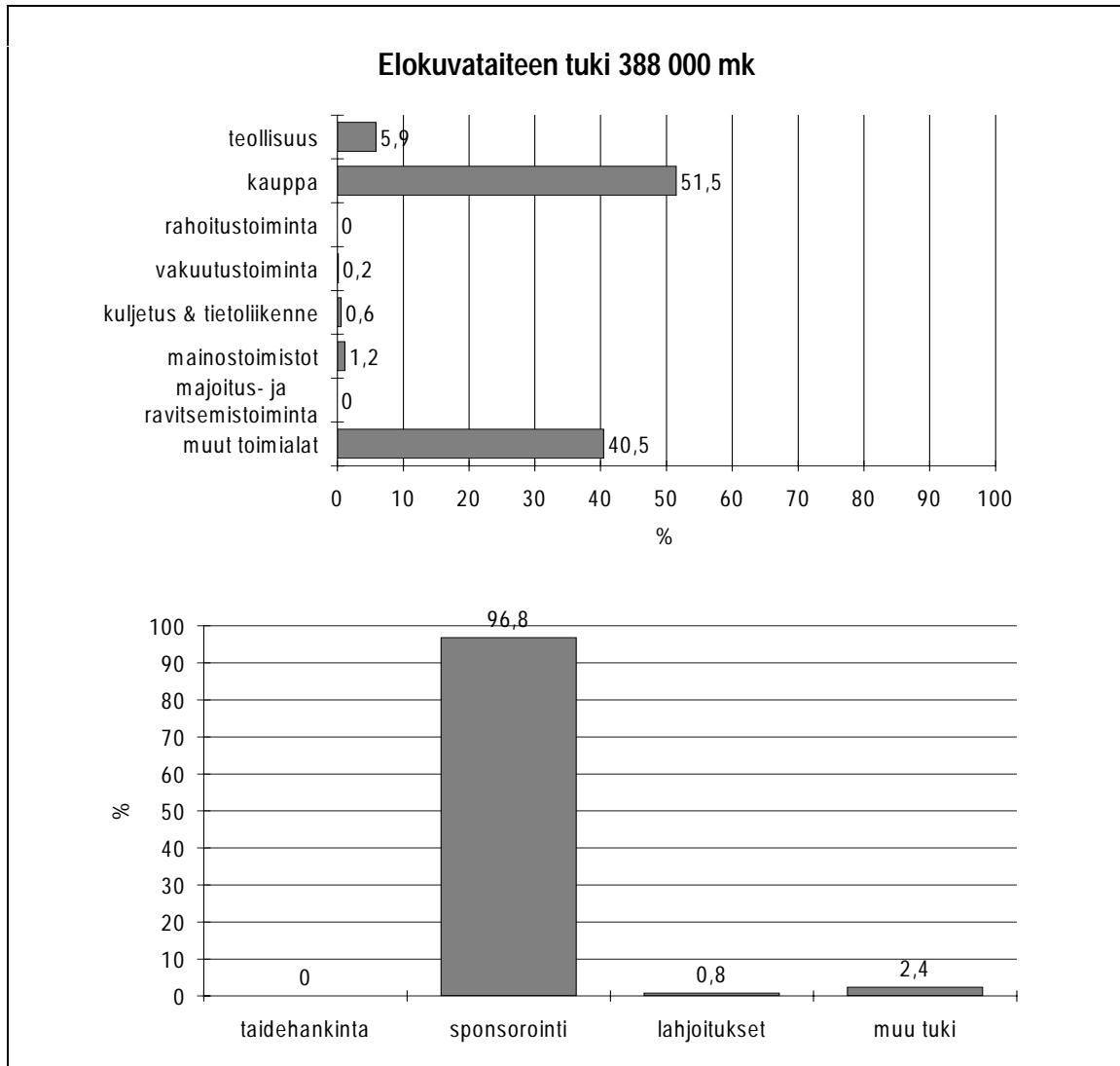

Taiteenalan ensisijaisin tukimuoto oli muu tuki eli asiakas- ja henkilökuntalahjoiksi tarkoitettuihin teoksiin sekä henkilökuntakirjaston ylläpitoon yritykset käyttivät kaikkiaan 204 000 markkaa. Kirjallisuutta edistäville säätiöille, rahastoille ja yhdistyksille lahjoituksina annetut noin 160 000 markkaa muodostivat runsaan kolmasosan kokonaistuesta. Viidesosa, 110 000 markkaa taiteenalalle kohdistetuista varoista meni kirjallisuushankintoihin. Kirjallisuuden sponsorointi oli huomattavasti muita tukimuotoja vähäisempää, sillä siihen yritykset käyttivät rahaa ainoastaan 8 500 markkaa.

Elokuvataide

Elokuvataide sai vuonna 1996 yrityksiltä tukea kaikkiaan 388 000 markkaa. Taiteita tukeneista yrityksistä kuitenkin vain joka kymmenes ilmoitti käyttäneensä varoja elokuvataiteeseen. Yrityskohtainen tukisumma oli keskimäärin 32 000 markkaa. Taiteenalan tuesta yli puolet, 200 000 markkaa tuli kaupanalalta ja kaksi viidesosaa, noin 160 000 markkaa luokan muut toimialat yrityksiltä. Muiden toimialojen tuki oli huomattavasti pienempää ja tutkituista toimialoista rahoitustoiminta sekä majoitus- ja ravitsemistoiminta eivät osoittaneet lainkaan varoja elokuvataidetta varten vuonna 1996.

Kuvio 18. Elokvataiteen tuki toimialoittain ja tukimuodoittain vuonna 1996.

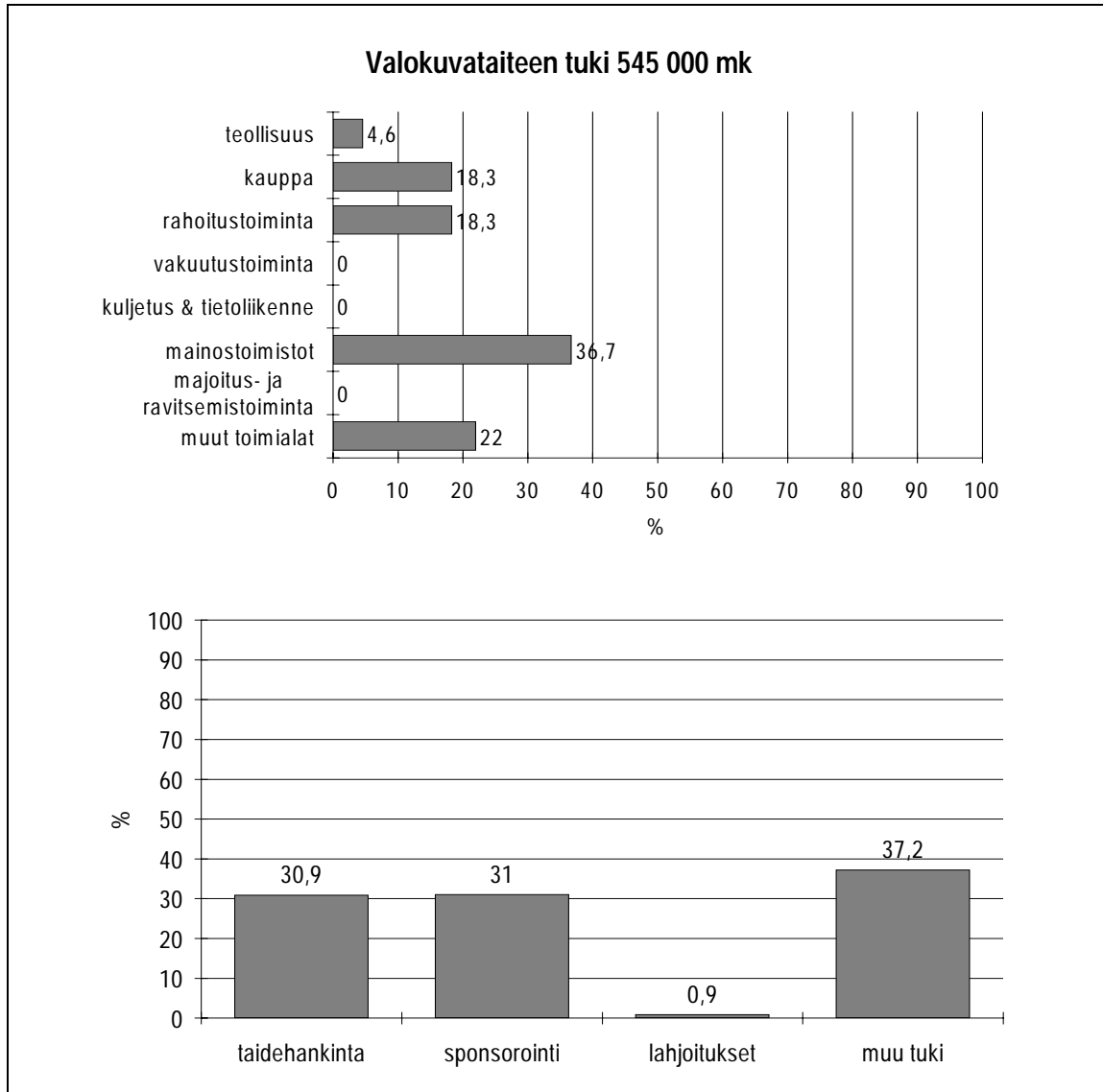
Lähes kaikki eli 376 000 markkaa elokuvataiteen saamasta tuesta tuli sponsorointina. Taiteenalan muuhun tukeen yritykset käyttivät vain 9 300 markkaa sekä lahjoituksiin 3 000 markkaa. Yksikään yritys ei ilmoittanut tehneensä elokuvataiteen taidehankintoja vuonna 1996.

Valokuvataide

Yritykset tukivat valokuvataidetta vuonna 1996 yhteensä noin 545 000 markalla. Taiteenalaa ilmoitti tukeneensa kahdeksan prosenttia tutkimusvuonna taiteisiin varoja käyttänistä yrityksistä. Keskimääräinen tukisumma oli noin 55 000 markkaa. Valokuvataiteen kokonaistuesta

lähes kaksi viidesosaa tuli mainostoimistojen toimialalta ja runsas viidesosa luokan muut toimialat yrityksiltä. Kaupan ja rahoitustoiminnan tukisumma oli yhteensä saman suuruinen kuin mainostoimistojen. Vähiten valokuvataidetta tuki teollisuus. Vakuutustoiminta, kuljetus- ja tietoliikenne sekä majoitus- ja ravitsemustoiminta eivät rahoittaneet valokuvataidetta lainkaan vuoden 1996 aikana.

Kuvio 19. Valokuvataiteen tuki toimialoittain ja tukimuodoittain vuonna 1996.

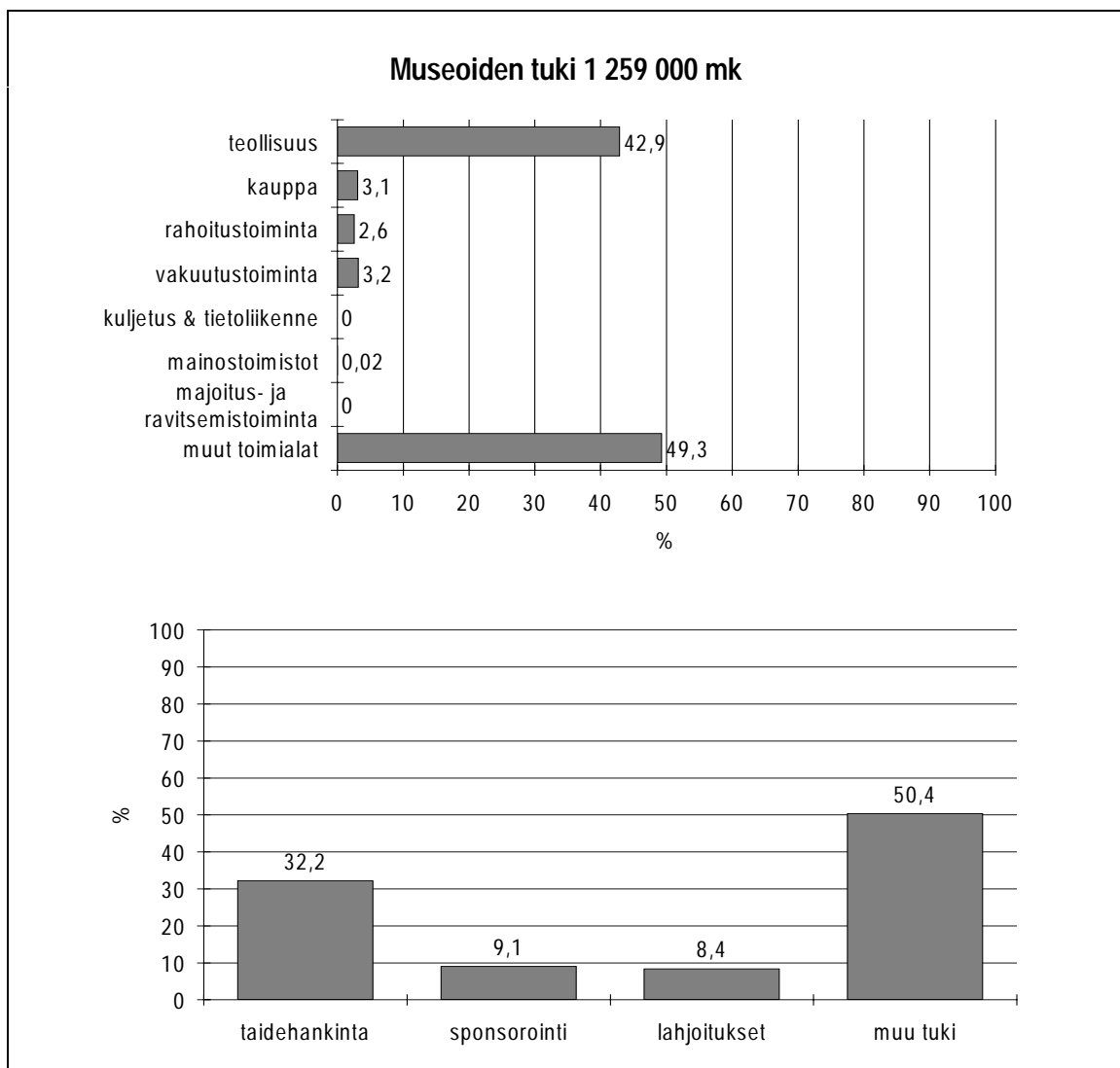

Valokuvataidetta yritykset ilmoittivat antaneensa asiakas- ja henkilökuntalahjoina yhteensä 200 000 markkaa ja muu tuki olikin taiteenalan merkittävin tukimuoto. Sekä sponsorointiin että taidehankintoihin meni noin kolmasosa valokuvataiteen kokonaistuesta. Lahjoitukset olivat vuonna 1996 taiteenalan pienin tukimuoto, sillä valokuvataidetta edistäviä säätiöitä, rahastoja ja yhdistyksiä yritykset muistivat ainoastaan 5 000 markalla.

Museot

Taiteita tukeneista yrityksistä 17 prosenttia oli käyttänyt varoja museoiden rahoittamiseen yhteensä noin 1,3 miljoonaa markkaa vuonna 1996. Yrityskohtainen tukisumma oli keskimäärin runsaat 57 000 markkaa. Taiteenalan merkittävimmät tukijat olivat luokka muut toimialat 620 000 markalla ja teollisuus 540 000 markalla. Muiden toimialojen osuus oli yhteensä vain noin kahdeksan prosenttia kokonaistuesta. Mainostoimistojen museotoimintaan käyttämä 200 markkaa oli selvityksen pienin ilmoitettu tukisumma. Kuljetus- ja tietoliikenne sekä majoitus- ja ravitsemistoiminta eivät tukenet myöskään museotoimintaan vuonna 1996.

Kuvio 20. Museoiden tuki toimialoittain ja tukimuodoittain vuonna 1996.

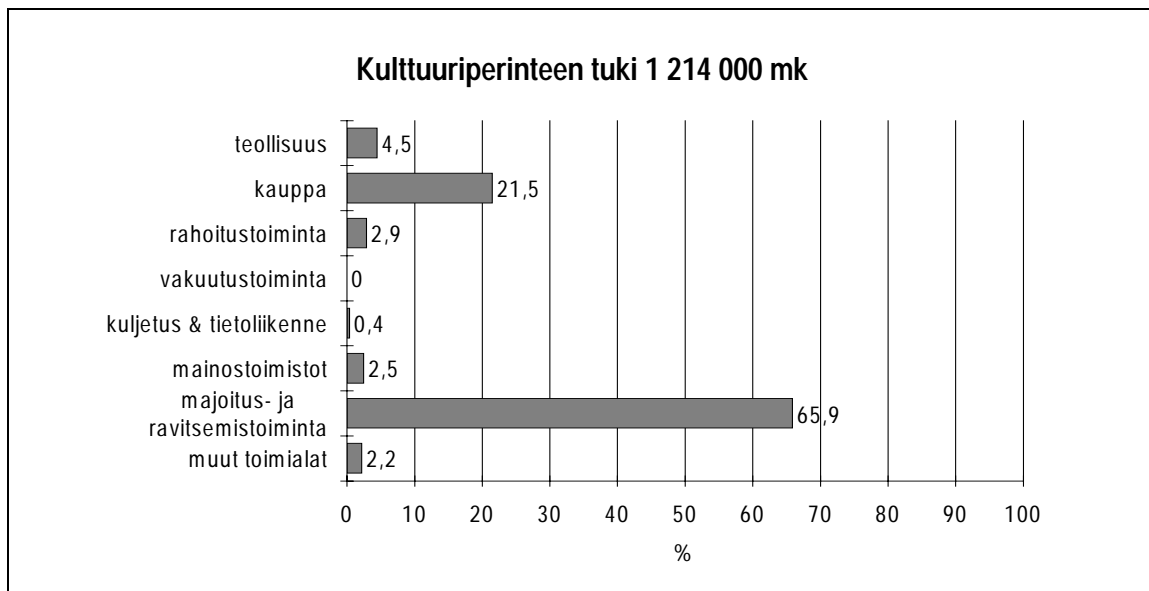

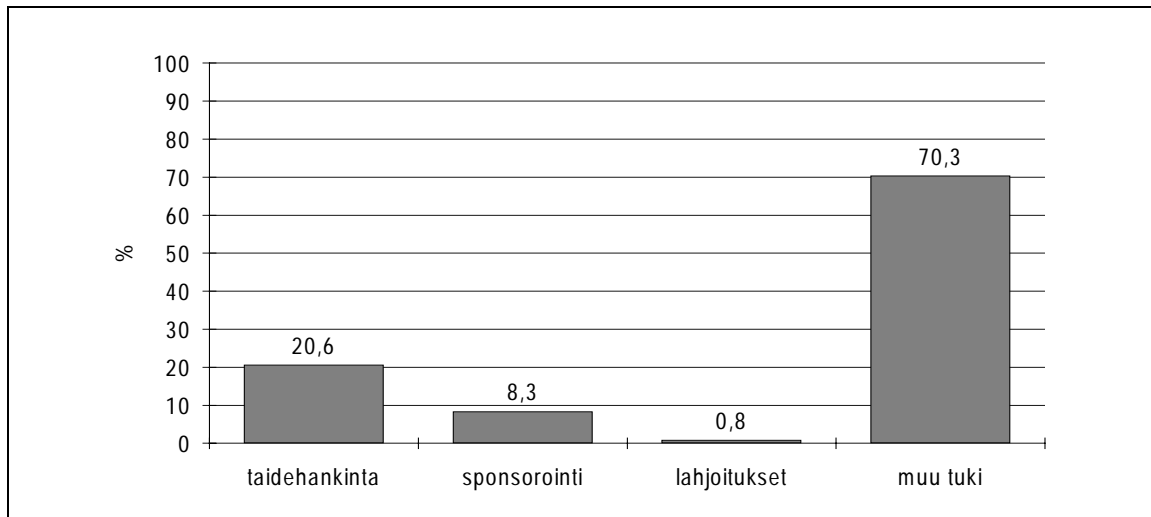
Museoiden saamasta tuesta puolet, 635 000 markkaa oli taiteen muuta tukea. Museotoimintaan liittyviä hankintoja yritykset ilmoittivat yhteensä 405 000 markalla ja sponsorointiin käytettiin 114 000 markkaa. Lahjoituksina museoita ylläpitäville organisaatioille yritykset osoittivat lähes yhtä paljon varoja. Useissa tapauksissa kyse oli yrityksen omaan historiaan liittyvä museo, jonka toimintaa rahoitettiin ainoastaan yrityksen omilla varoilla.

Kulttuuriperinne

Noin 13 prosenttia taiteita tukeneista yrityksistä oli rahoittanut kulttuuriperinnettä vuoden 1996 aikana yhteensä 1,2 miljoonalla markalla. Keskimääräinen tukisumma oli 71 000 markkaa. Pääosa kulttuuriperinteen kokonaistuesta, 800 000 markkaa tuli majoitus- ja ravitsemistoiminnan toimialalta ja viidesosa, 260 000 markkaa kaupan alalta. Teollisuus ilmoitti käyttäneensä kulttuuriperinteen tukemiseen 55 000 markkaa, rahoitustoiminta ja mainostoimistot noin 30 000 markkaa, luokka muut toimialat suunnilleen yhtä paljon sekä kuljetus- ja tietoliikenneala 5 000 markkaa. Kulttuuriperinne ei vuonna 1996 kuulunut lainkaan vakuutustoiminnan tukemiin taiteenaloihin.

Kuvio 21. Kulttuuriperinteen tuki toimialoittain ja tukimuodoittain vuonna 1996.

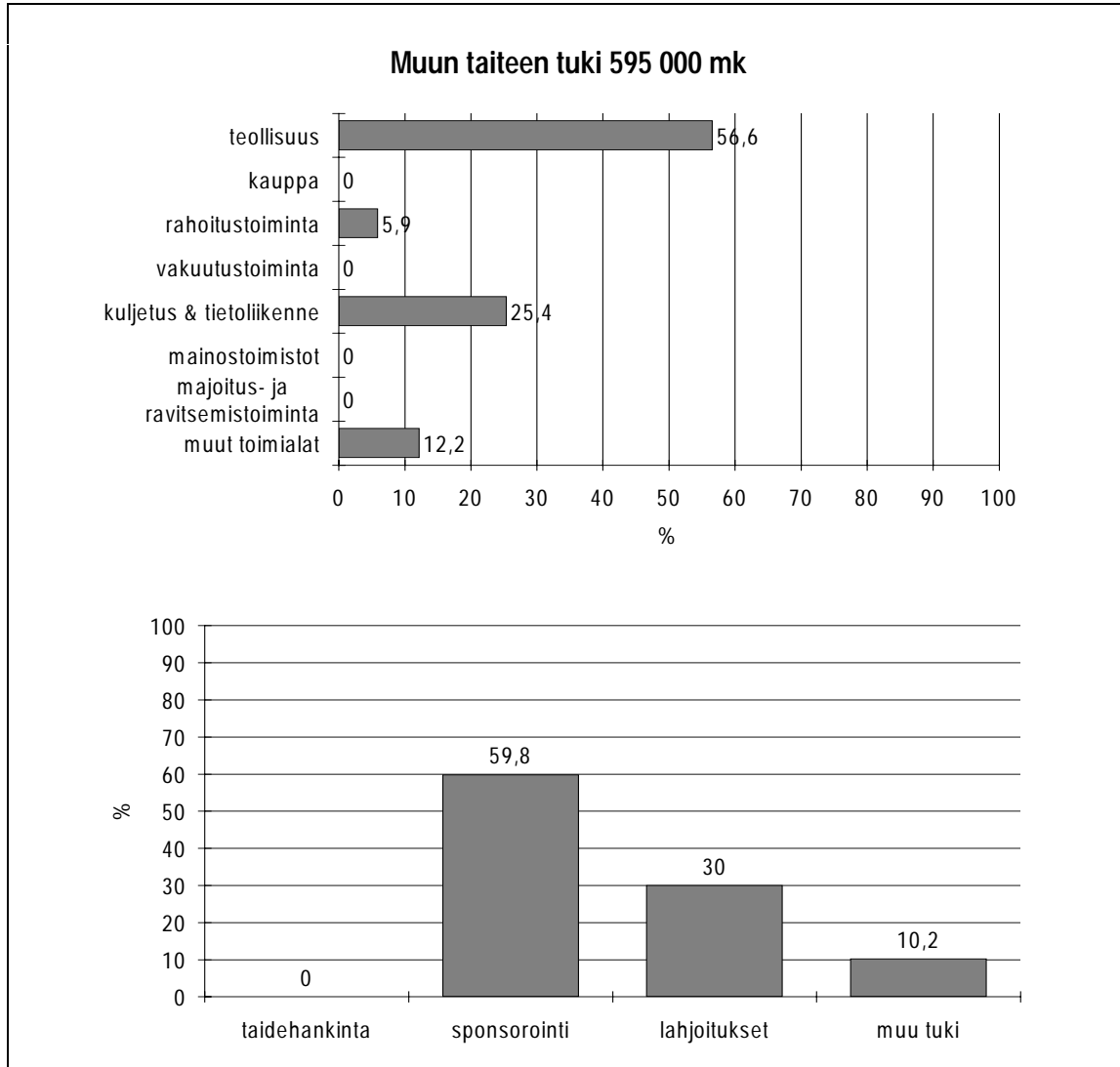
Kulttuuriperinteen pääasiallinen tukimuoto oli muu tuki, johon yritykset käyttivät 850 000 markkaa. Hankintojen osuus oli viidesosa, 250 000 markkaa kokonaistuesta. Taiteenalan sponsorointiin yrityksiltä meni 100 000 markkaa ja kulttuuriperinnettä vaalivat säätiöt, rahastot ja yhdistykset saivat lahjoituksia vain 10 000 markkaa. Museo-toiminnan tavoin kulttuuriperinteen tukemisessa oli kyse yrityksen omaan toimintaan liittyvien rakennusten ja esineistön säilyttämisestä tai entisöinnistä.

Muu taide

Muun taiteen kokonaistuki oli yhteensä 595 000 markkaa. Taiteita tukeneista yrityksistä joka kymmenes ilmoitti osoittaneensa varoja vuonna 1996 tähän ryhmään kuuluneille taiteenaloille. Keskimääräinen tuki oli noin 50 000 markkaa. Kokonaistuesta lähes kaksi kolmasosaa, 337 000 markkaa tuli teollisuudelta. Kuljetus- ja tietoliikennealan yritykset tukivat sirkusta, kabareeta, audiovisuaalista taidetta, performansseja ja poikkitaiteellisia produktioita 150 000 markalla, luokka muut toimialat 72 000 markalla ja rahoitustoiminnan osuus oli siitä noin puolet, 35 000 markkaa. Kauppa, vakuutus-toiminta, mainostoimistot sekä majoitus- ja ravitsemistoiminta eivät tukeneet muita taiteita lainkaan vuonna 1996.

Kuvio 22. Muun taiteen tuki toimialoittain ja tukimuodoittain vuonna 1996.

Tärkein tukimuoto oli sponsorointi, johon yritykset käyttivät 356 000 markkaa. Lahjoitusten 184 000 markan osuus oli kolmasosa taiteenalan kokonaistuesta ja kuvataiteen jälkeen suurin taiteenalaakohtainen lahjoitusten kokonaismäärä. Muuna tukena osoitettujen varojen osuus oli kymmenesosa taiteenalan kokonaistuesta. Taidehankintoina muuta taidetta yritykset eivät tukeneet lainkaan vuonna 1996.

Taiteen tuki tukimuodoittain

Yritysten taiteisiin käyttämästä 37 miljoonan markasta kaksi kolmasosaa, 23,2 miljoonaa markkaa oli taidehankintoja. Muiden tukimuotojen markkamäärät olivat huomattavasti vähäisempiä. Sponsorointitukea kokonaissummasta oli vajaa viidesosa eli 6,6 miljoonaa markkaa. Taiteen muuhun tukeen yritykset osoittivat yhteensä noin 6 miljoonaa markkaa ja lahjoituksiin vajaat 1,2 miljoonaa markkaa. Kaikkien tukimuotojen kokonaissummat kasvoivat reaaliarvoltaan vuoden 1993 lukuihin verrattuna (1996=100). Taidehankintojen ja lahjoitusten määrä kaksinkertaistui. Sponsorointina yritykset käyttivät viidenneksen ja taiteen muuna tukena kaksi viidesosaa enemmän varoja taiteisiin kuin kolme vuotta aiemmin.

Taidehankinta

Yritysten merkittävin ja yleisimmin käyttämä taiteen tukimuoto vuonna 1996 oli taidehankinta. Yli kaksi kolmasosaa taiteita tukeneista yrityksistä ilmoitti tehneensä jonkin kysytyn taiteenalan taidehankintoja. Tukimuodon kokonaissumma oli kaikkiaan 23,2 miljoonaa markkaa. Taiteita tukeneet yritykset käyttivät taidehankintoihin keskimäärin 185 000 markkaa.

Eniten ja vähiten taidehankintoja tehneiden toimialojen välinen ero oli huomattavan suuri. Rahoitustoiminnan osuus taidehankinnoista oli 16,9 miljoonaa markkaa eli lähes kolme neljäsosa. Vakuutustoiminta käytti hankintoihin jo selvästi vähemmän varoja, 2,6 miljoonaa markkaa. Yli miljoonan markan taidehankintoja tekivät sekä kaupanala että luokka muut toimialat. Teollisuuden taidehankintaan sijoittamat 0,9 miljoonaa markkaa oli varsin vaatimaton summa aiempiin selvityksiin verrattuna. Kuljetus- ja tietoliikenneala kulutti hankintoihin runsaat 150 000 markkaa ja mainostoimistot 81 000 markkaa. Majoitus- ja ravitsemistoiminnan yritykset tekivät taidehankintoja vain 10 000 markalla.

Pääosa taiteiden kokonaistuesta oli taidehankintoja ja niiden kohteena oli kuvataide. Siihen yritykset käyttivät kaikkiaan 21,9 miljoonaa markkaa tukimuodon kokonaissummasta. Muiden taiteenalojen hankintaan käytetyt summat olivat tästä vain murto-osa. Museotoimintaan meni 0,4 miljoonaa markkaa mutta elokuvataiteen ja muun taiteen hankintoja ei selvitysvuoden aikana tehty lainkaan. (Kuvio 23.)

Sponsorointi

Eri taiteenalojen sponsorointiin elinkeinoelämä käytti vuonna 1996 kaikkiaan 6,6 miljoonaa markkaa. Puolet taiteita tukeneista yrityksistä

ilmoitti osoittaneensa varoja sponsorointiin keskimääräisen tukisumman ollessa 137 000 markkaa. Rahoitustoiminnan 1,7 miljoonaa markkaa oli suurin sponsorointimääräraha mutta sekä luokan muut toimialat että kuljetus- ja tietoliikenneala osoittivat sponsorointiin varoja lähes yhtä paljon. Teollisuus käytti sponsorointiin 0,9 miljoonaa markkaa eli taidehankintaa vastaavan summan. Kaupanala rahoitti taiteita tukimuodon avulla 0,6 miljoonalla markalla ja majoitus- ja ravitsemistoiminta 70 000 markalla. Taiteiden tuen pienin ilmoitettu tukimäärä oli mainostoimistojen 200 markan sponsorointivarat.

Sponsoroinnin osuus taiteiden kokonaistuesta oli alle viidesosa. Kaksi kolmasosaa tukimuodon varoista meni säveltaiteeseen, johon liittyviä tapahtumia, konsertteja ja festivaaleja sponsorointiin kaikkiaan 3,9 miljoonalla markalla. Kuvataiteen sponsorointiin käytetty miljoonan markan tukisumma oli myös selvästi suurempi kuin muilla taiteenaloilla, joiden yhteinen osuus oli neljäsosa tukimuodon kokonaissummasta. Vähiten yritysten sponsorointivaroja ohjautui tanssitaiteeseen ja kirjallisuuteen. (Kuvio 24.)

Lahjoitukset

Yritysten lahjoitukset taiteita edistäville säätiöille, rahastoille ja yhdistyksille olivat vuoden 1996 pienin tukimuoto. Lahjoituksia annettiin noin 1,2 miljoonaa markkaa ja vain joka neljäs taiteita tukenut yritys vastasi käyttäneensä tukimuotoa. Yritykset lahjoittivat taiteiden tukemiseen keskimäärin 39 000 markkaa. Lähes kolmasosa lahjoituksista, noin 0,3 miljoonaa markkaa tuli teollisuusyrityksiltä sekä vakuutus-toiminnasta, jotka olivat tämän tukimuodon merkittävimmät rahoittajat. Rahoitustoiminta, kuljetus ja tietoliikenne sekä luokka muut toimialat käyttivät jokainen lahjoituksiin noin 150 000 markkaa. Kaupanala tuki taiteita lahjoituksin noin 70 000 markalla ja mainostoimistot 10 000 markalla. Tukimuodon pienin rahamäärä vuonna 1996 oli majoitus- ja ravitsemistoiminnan tekemät yhteensä 450 markan lahjoitukset.

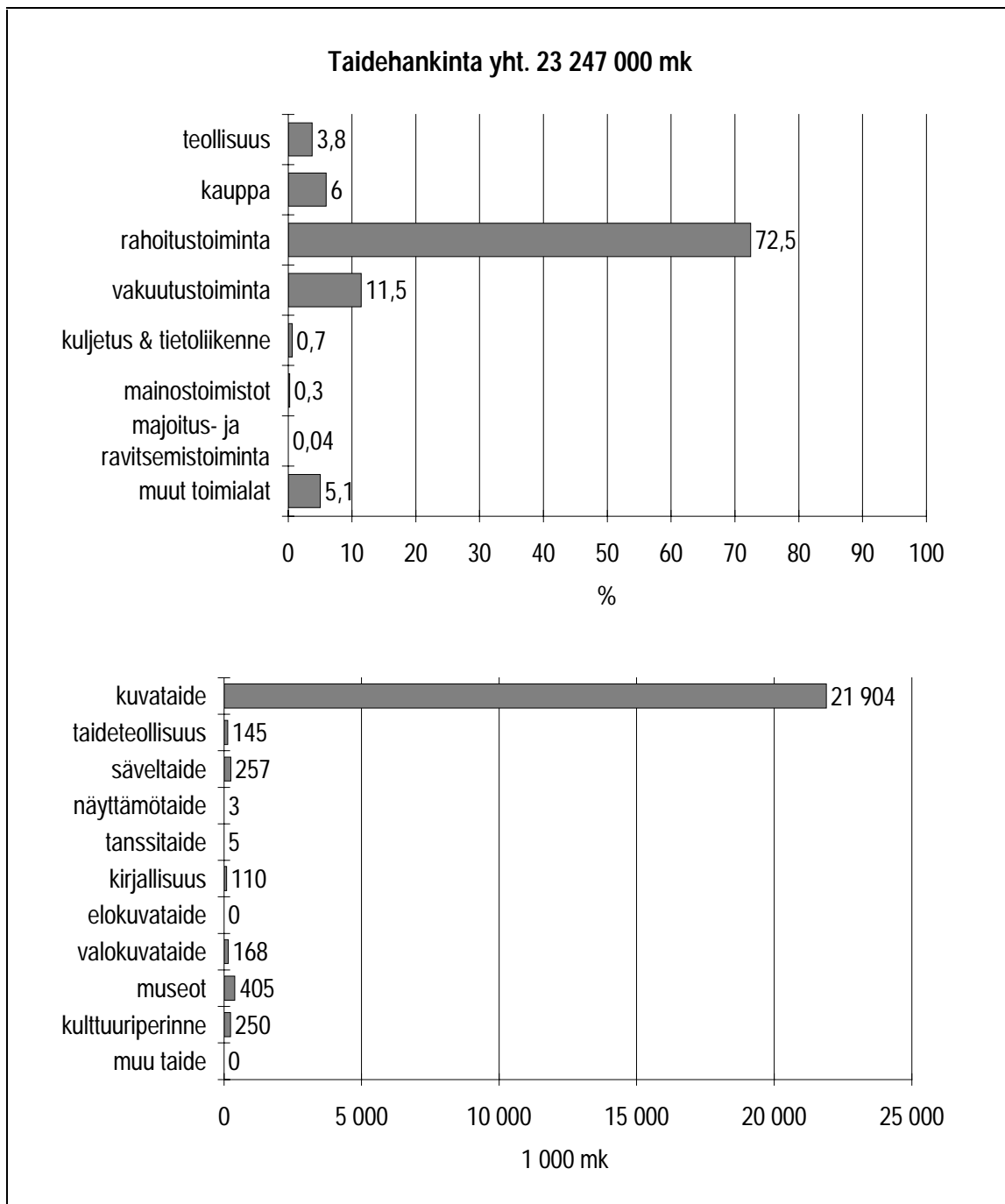
Ainoastaan noin kolme prosenttia yritysten koko taiteiden tuesta oli lahjoituksia. Niitä tehtiin eniten kuvataidetta edistäville säätiöille, rahastoille ja yhdistyksille, kaikkiaan runsaat 0,5 miljoonaa markkaa. Seuraavaksi eniten lahjoituksia, 184 000 markkaa sai muu taide. Kirjallisuutta yritykset tukivat lahjoituksin 160 000 markalla ja säveltaidetta jonkin verran vähemmän, 145 000 markalla. Museoillekin lahjoituksia riitti noin 100 000 markkaa mutta muiden taiteenalojen saamat summat olivat jo huomattavasti vähäisempiä. Tanssitaidetta edistäville säätiöille, rahastoille tai yhdistyksille yritykset eivät tehneet lainkaan lahjoituksia vuoden 1996 aikana. (Kuvio 25.)

Muu tuki

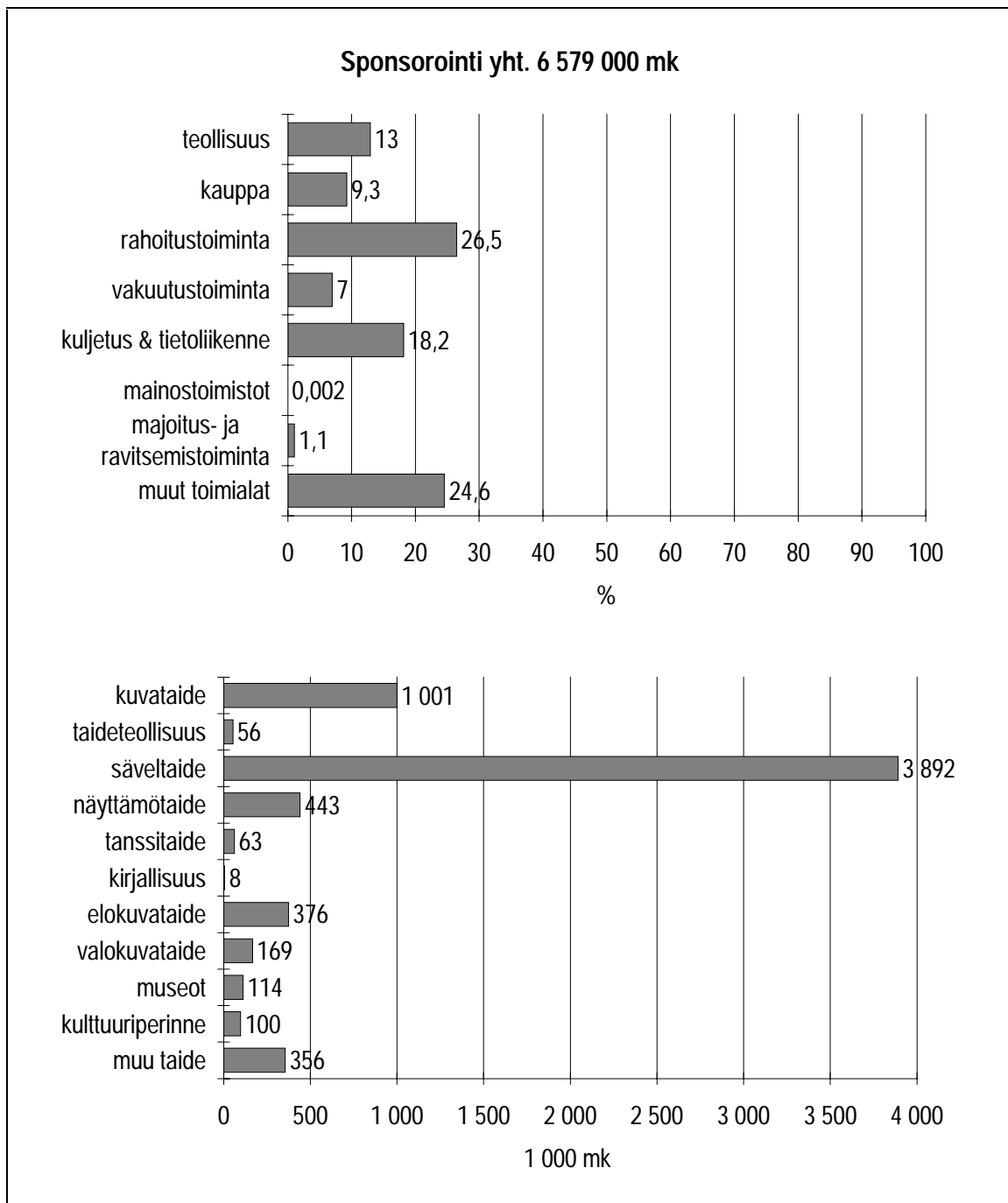
Taiteiden kokonaistuesta noin 6 miljoonaa markkaa oli muuta tukea. Se oli taidehankintojen jälkeen yritysten yleisin tukimuoto, jota noin kaksi kolmasosaa taiteita tukeneista yrityksistä ilmoitti käyttäneensä vuonna 1996. Keskimäärin muuhun tukeen käytettiin 80 000 markkaa. Tuesta runsas kolmannes, 1,9 miljoonaa markkaa tuli teollisuusyrityksiltä. Majoitus- ja ravitsemistoiminta sekä kuljetus- ja tietoliikenneala ja luokan muut toimialan yritykset käyttivät muuna tukena taiteisiin noin 0,8 miljoonaa markkaa. Rahoitustoiminta tuki taiteita tukimuodon avulla jonkin verran vähemmän, 0,7 miljoonalla markalla. Mainostoimistot osoittivat taiteen muuhun tukeen 340 000 markkaa ja vakuutustoiminnan vajaa 100 000 markan kokonaissumma oli tukimuodon pienin toimialakohtainen markkamäärä.

Muun tuen kokonaissummasta kolmasosa, 1,8 miljoonaa markkaa kohdistui säveltaiteeseen. Kulttuuriperinnettä ja näyttämötaidetta yritykset ilmoittivat tukeneensa henkilökunta- ja liikelahjoin noin 0,8 miljoonalla markalla ja kuvataidetta 0,7 miljoonalla markalla. Taideteollisuudelle ja museotoimintaan yritykset osoittivat varoja muun tuen muodossa runsaat 0,6 miljoonaa markkaa taiteenalaa kohti. Kirjallisuus ja valokuvataide puolestaan saivat molemmat noin 200 000 markkaa. Vähiten muuta tukea yritykset käyttivät muuhun taiteeseen sekä tanssi- ja elokuvataiteeseen. (Kuvio 26.)

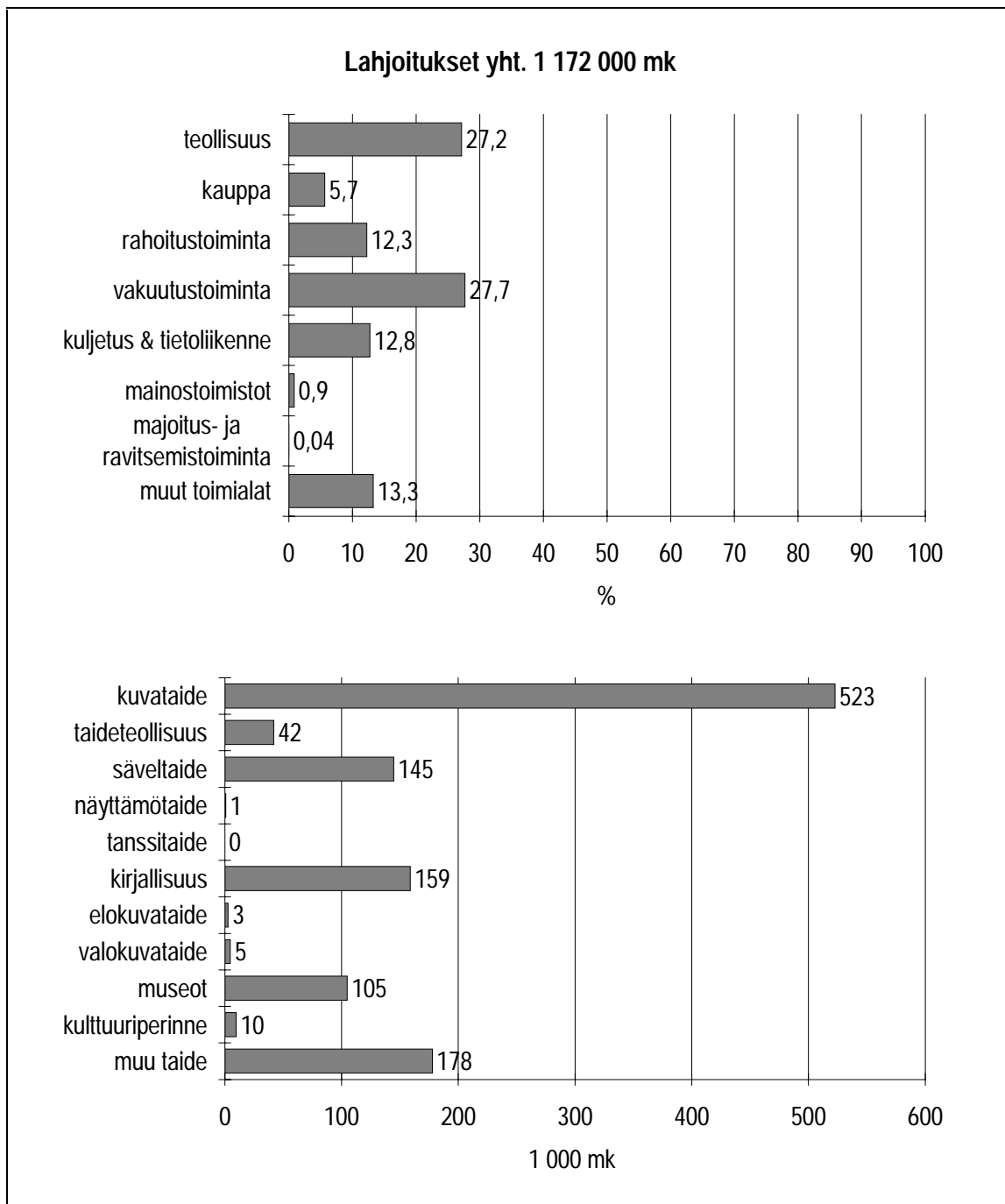
Kuvio 23. Taidehankinta toimialoittain ja taiteenaloittain vuonna 1996.

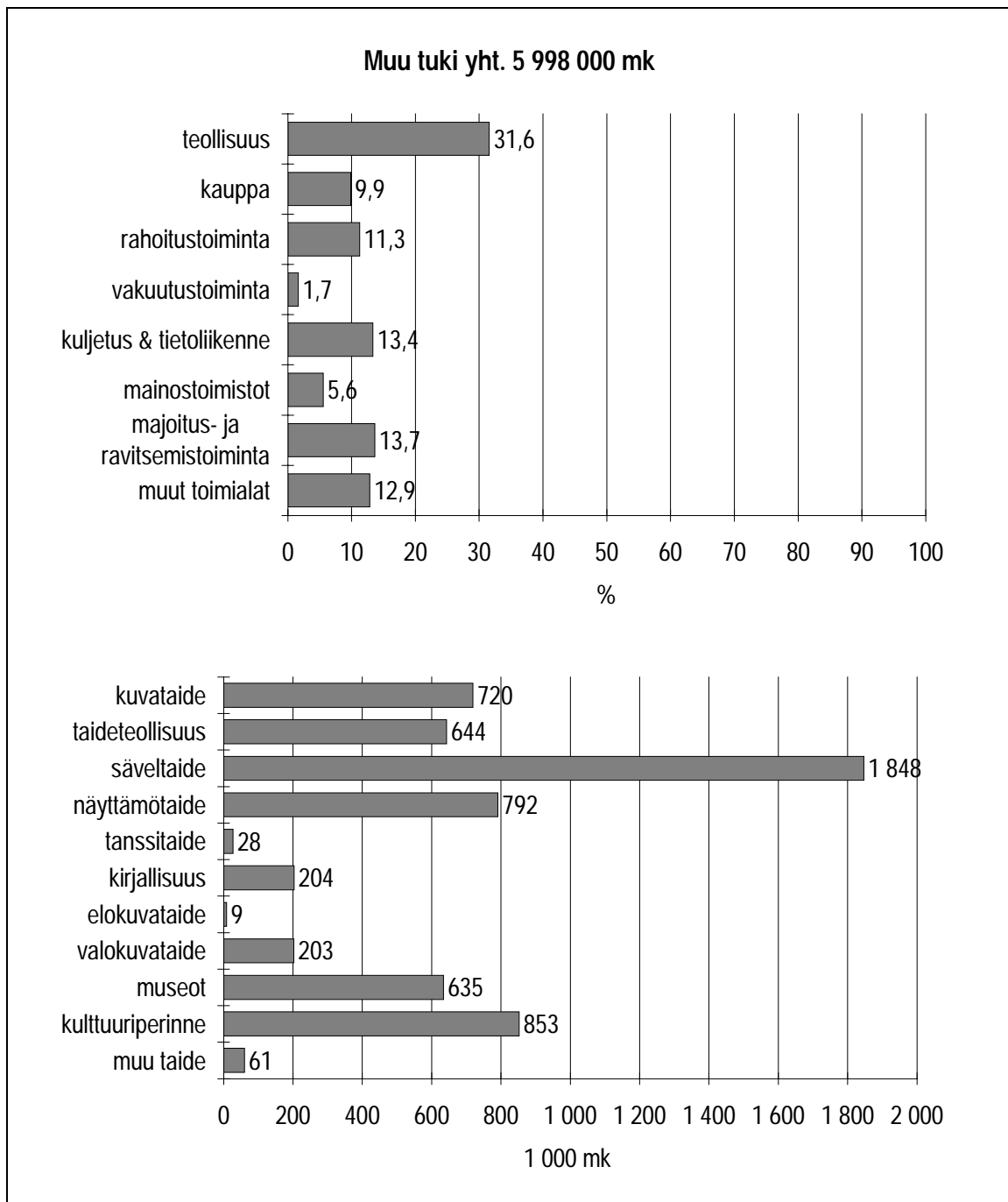
Kuvio 24. Sponsorointi toimialoittain ja taiteenaloittain vuonna 1996.

Kuvio 25. Lahjoitukset toimialoittain ja taiteenaloittain vuonna 1996.

Kuvio 26. Taiteen muu tuki toimialoittain ja taiteenaloittain vuonna 1996.

YHTEENVETO

Elinkeinoelämän taiteiden tuki noudatti aiemmin vakiintuneita muotoja. Taiteenaloista kuva- ja säveltaide olivat tärkeimmät tuen kohteet, taidehankinnan ja sponsoroinnin ollessa käytetyimmät tukimuodot. Toimialoittain tarkasteltuna muutokset olivat selkeämpiä. Keskeisimpien taiteita tukeneiden toimialojen, kuten teollisuuden, rahoitus- ja vakuutustoiminnan sekä kaupan rinnalle on noussut toimialoja, jotka aiemmin käyttivät taiteisiin huomattavasti vähemmän varoja. Vuonna 1996 näitä olivat kuljetus ja tietoliikenne sekä luokan muut toimialat yritykset. Samalla esimerkiksi teollisuuden piirissä kiinnostus taiteiden tukemiseen näyttäisi olevan edelleen laskemassa, eivätkä rahoitustoiminnan taiteisiin osoittamat varat lisääntyneet merkittävästi jos tarkastellaan toimialan kaikkia yrityksiä. Vuoden 1996 tuloksille olikin ominaista yksittäisten yritysten huomattava osuus toimialan kokonaistuen kannalta. Sen sijaan toimialaluokituksen muutosten aiheuttama vaikutus oli vähäinen.

Yritysten vastausaktiivisuus oli huomattavasti alhaisempi kuin aiemmin mutta vastanneista entistä useampi ilmoitti tukeneensa yhtä tai useampaa kysyttyä taiteenaloa jossain muodossa. Taiteiden tukeminen ei kuitenkaan tämän selvityksen perusteella ollut elinkeinoelämän piirissä kovin yleistä, sillä yli puolet vastanneista ei ollut käyttänyt lainkaan varoja taiteisiin. Lisäksi taiteiden tukemisen voi olettaa olleen ainakin suurimmalle osalle vastaamatta jättäneistä toimintaa joka ei ainakaan säännöllisesti kuulu yrityksen toimenkuvaan.

Suosituimmat taiteenalat elinkeinoelämän keskuudessa olivat edelleen kuva- ja säveltaide, joihin käytettiin varoja kaikilla kyselyssä mukana olleilla toimialoilla. Toisen selvästi suositun kohteen muodostivat näyttämötaide, kirjallisuus ja taideteollisuus. Vähiten kiinnostusta yritykset osoittivat tanssi- ja valokuvataiteen tukemiseen.

Kyselyyn vastanneet yritykset käyttivät taiteiden tukemiseen kaikkiaan noin 37 miljoonaa markkaa vuonna 1996. Kokonaistuki oli jonkin verran suurempi kuin kolmen vuoden takaisessa selvityksessä mutta ei saavuttanut 1980- ja 1990-lukujen vaihteen huippuvuosien tasoa. Tuolloin yritykset käyttivät etenkin sponsorointiin mutta myös taiteen muuhun tukeen eli asiakas- ja henkilökuntalahjoihin lähes kaksi kertaa enemmän varoja kuin vuonna 1996. Ainoastaan taidehankinta tukimuotona ja taiteenaloista kuvataide ovat toipuneet 1990-luvun alussa elinkeinoelämää ja etenkin pankkimaailmaa koetelleesta taloudellisesta taantumasta. Sen sijaan lahjoitukset ja kirjallisuus näyttävät menettäneen edelleen asemiaan yritysten tuen kohteina. Lisäksi vuoden 1996 loppusummasta noin 40 prosenttia oli yhden rahoituslaitoksen kuvataidehankintoja, jota ilman taiteiden kokonaistuki olisi vielä jäänyt jonkin verran alhaisemmaksi kuin vuonna 1993.

Rahoitustoiminta vastasi taidehankintojen pääosasta ja toimialaluokan muut toimialat kanssa myös taiteiden sponsoroinnista. Teollisuus käytti eniten varoja taiteen muuhun tukeen ja oli vakuutustoiminnan ohella tärkein lahjoitusten antaja.

Kuvataide oli keskeisin taiteiden tuen kohde rahoitus- ja vakuutus-toiminnassa sekä kaupanalalla. Teollisuus käytti sekä kuva- että säveltaiteeseen runsaan neljäsosan taiteiden kokonaistuestaan. Mainostointit tukivat eniten valokuvataidetta ja luokan muut toimialat yritykset säveltaidetta. Samoin toimiala kuljetus ja tietoliikenne kohdisti suurimman osan taiteiden tuestaan säveltaiteeseen kun majoitus- ja ravitsemistoiminta puolestaan keskittyi lähes täysin oman kulttuuriperinteen vaalimiseen.

Kuvataiteen lisäksi pääosa näyttämö- ja tanssitaiteen tuesta oli lähöisin rahoitustoiminnasta. Tärkein kirjallisuuden ja muun taiteen rahoittaja oli teollisuus. Luokan muut toimialan yritykset vastasivat suurelta osin sekä taideteollisuuden että museotoiminnan saamasta tuesta. Säveltaiteen päärahoittaja oli kuljetus ja tietoliikenne ja elokuvataiteen kauppa. Valokuvataide sai eniten varoja mainostointitoimilta ja kulttuuriperinne majoitus- ja ravitsemistoimintaa harjoittavilta yrityksiltä.

Teollisuustoimialoista eniten taiteita tukeneita yrityksiä oli metsäteollisuudessa, joka myös käytti muita teollisuudenaloja enemmän varoja taiteisiin vuonna 1996. Elintarviketeollisuus kohdisti valtaosan taiteiden tuesta kuvataiteeseen ja muu teollisuus museotoiminnan tukemiseen. Metsä- ja metalliteollisuuden pääkohteena oli säveltaide. Metalliteollisuuden ja muun teollisuuden tukimarkat ohjautuivat taiteisiin muun tuen kautta. Sen sijaan elintarviketeollisuus teki taidehankintoja ja metsäteollisuudessa harjoitettiin pääasiassa taiteiden sponsorointia.

Suurin osa yritysten taiteentuesta kohdistui kuvataiteeseen, jota hankittiin sekä omiin tiloihin että lahjaksi henkilökunnalle tai yritys- ja asiakassuhteiden ylläpitämiseksi. Toiseksi eniten varoja yritykset käyttivät säveltaiteeseen sekä sponsorointina että muuna tukena. Sen kokonaissumma oli kuitenkin ainoastaan neljäsosa kuvataiteen tuesta. Kaikille muille taiteenaloille tukea riitti vielä huomattavasti vähemmän. Näistä parhaiten osuutensa säilyttivät näyttämötaide sekä museotoiminta ja kulttuuriperinteen säilyttäminen.

Taidehankinnoista lähes kaikki oli kuvataidetta ja vastaavasti taiteenalan kokonaistuesta valtaosa oli yritysten tekemiä maalausten, veistosten ja grafiikan hankintoja.

Sponsoroinnin pääkohteena olivat erilaiset säveltaidetta edustaneet musiikkitapahtumat, -juhlat ja festivaalit. Niiden lisäksi sponsorointi oli tanssi- ja elokuvataiteen sekä muun taiteen keskeisin tukimuoto. Jonkin verran sponsorointirahaa kohdistui myös kuvataide- ja valokuvanäyttelyihin sekä elokuvatapahtumille.

Lahjoitusten suurin saaja olivat kuvataidetta edistävät säätiöt, rahastot ja yhdistykset. Lahjoitukset eivät kuitenkaan olleet millään taiteenalalla yritysten tärkein muoto tukea taiteita ja tukimuotoon käy-

tettiin vähiten varoja. Lahjoitusten saajaksi kirjallisuutta edistävien säätiöiden, rahastojen ja yhdistysten rinnalle olivat nousseet taideoppilaitokset, museot sekä kulttuuriperinnettä vaalivat organisaatiot.

Taiteen muuta tukea käytettiin vuonna 1996 eniten niin ikään säveltaiteeseen. Samoin suurin osa taideteollisuuden, näyttämötaiteen, kirjallisuuden, valokuvataiteen, museotoiminnan ja kulttuuriperinteen yritysrahoituksesta tuli taiteen muun tuen muodossa.

Yritykset hankkivat pääsylippuja sekä henkilökunnalle että markkinointitarkoituksessa sävel- ja näyttämötaiteen tapahtumiin ja tilaisuuksiin, mikä näkyi taiteen muuna tukena. Sen sijaan museo- ja kulttuuriperinteen tukemisessa oli usein kyse yrityksen omaan historiaan liittyvän aineiston ja esineiden tallentaminen sekä rakennusten kunnostus.

Näyttämötaiteen tuki olikin kasvanut jonkin verran samalla kun yritykset käyttivät kirjallisuuteen aiempaa vähemmän varoja. Henkilökunnalle ja yritysasiakkaille kustannetut yhteiset teatteri-illat näyttivät tulleen enenevässä määrin kuvateosten hankinnan ja henkilökuntakirjastojen ylläpidon tilalle.

Kuva- ja säveltaiteen tukeminen on suomalaisessa yritysmaailmassa jo vakiintunut käytäntö. Muiden taiteenalojen kohdalla kyse on edelleen enemmän satunnaisista ja yksittäisistä hankkeista, joihin osoitetaan huomattavasti vähemmän varoja.

Taiteiden tukijoina toimivat yleensä yritykset, jotka ovat aiemminkin käyttäneet varoja taiteisiin. Julkiseen rahoitukseen verrattuna yritysten tuki taiteelle on kokonaisuudessaan edelleen erittäin vähäistä. Se myös kohdistuu pääasiassa taiteenaloihin joiden talous on muutoinkin turvatumpi suhteessa marginaalisempiin ja vähemmän yleisöä kiinnostaviin taidemuotoihin.

Liite 1. Taiteen tuen määrä ja osuudet kokonaisummasta taiteenaloittain vuosina 1984, 1987, 1990, 1993 ja 1996 käypiin hintoihin.

TAITEENALA	1984		1987		1990		1993		1996	
	1 000 mk	%	1 000 mk	%	1 000 mk	%	1 000 mk	%	1 000 mk	%
kuvataide	15 319	52	19 332	37	26 764	52	11 165	48	24 149	65
taideteollisuus	1 733	6	5 455	10	4 563	9	954	4	888	2
säveltaide	2 982	10	17 610	34	9 852	19	4 997	22	6 141	17
näyttämötaide	2 975	10	2 370	5	2 739	5	1 055	5	1 239	3
tanssitaide	271	1	289	1	391	1	44	0,2	96	0,3
kirjallisuus	1 727	6	2 202	4	2 360	5	1 412	6	482	1
elokuvataide	786	3	225	0,4	209	0,4	459	2	388	1
valokuvataide	547	2	303	1	507	1	196	1	545	1
museot	-	-	1 327	3	2 497	5	994	4	1 258	3
kulttuuriperinne	948	3	2 316	4	417	1	957	4	1 214	3
muu taide	1 756	6	1 205	2	877	2	822	4	595	2
yhteensä	29 044	100	52 638	100	51 179	100	23 068	100	36 997	100

Liite 2. Taiteen tuen määrä ja osuudet kokonaisummasta toimialoittain vuosina 1984, 1987, 1990, 1993 ja 1996 käypiin hintoihin.

TOIMIALA	1984		1987		1990		1993		1996	
	1 000 mk	%	1 000 mk	%	1 000 mk	%	1 000 mk	%	1 000 mk	%
teollisuus	12 996	39	23 285	44	21 505	42	6 231	27	3 986	11
kauppa	4 751	14	2 752	5	3 616	7	5 172	22	2 675	7
rahoitustoiminta	7 622	23	18 400	35	12 350	24	4 930	21	19 424	53
vakuutustoiminta	3 061	9	3 488	7	12 540	25	3 105	14	3 552	10
kuljetus* & tietoliikenne	-	-	-	-	-	-	125	0,5	2 301	6
mainostoimistot	145	0,5	-	-	-	-	365	2	427	1
majoitus- ja ravitsemistoiminta	100	0,3	-	-	-	-	167	1	899	2
muut toimialat	369	16	4 712	9	1 166	2	2 972	13	3 733	10
yhteensä	29 044	100	52 638	100	51 179	100	23 068	100	36 997	100

* vrt. muut toimialat 1984, 1987, 1990

Liite 3. Taiteen tuen määrä ja osuudet kokonaisummasta tukimuodoittain vuosina 1984, 1987, 1990, 1993 ja 1996 käypiin hintoihin.

TUKIMUOTO	1984		1987		1990		1993		1996	
	1 000 mk	%	1 000 mk	%	1 000 mk	%	1 000 mk	%	1 000 mk	%
taidehankinta	14 768	51	16 809	32	25 212	49	11 130	48	23 247	63
sponsorointi	7 528	26	21 622	41	12 008	24	5 964	26	6 579	18
lahjoitukset	1 410	5	3 447	7	4 685	9	2 358	10	1 172	3
muu tuki	5 338	18	10 760	20	9 273	18	3 615	16	5 998	16
yhteensä	29 044	100	52 638	100	51 179	100	23 068	100	36 997	100

Liite 4. Vuoden 1996 yritysten tuki taiteille kyselylomake.

Pekka Oesch

COMPANY SUPPORT FOR THE ARTS AND HERITAGE IN FINLAND IN 1996

English Summary

Since 1985 the Research and Information Unit of the Arts Council of Finland has, together with the Statistics of Finland, carried out surveys concerning the company support for the arts and heritage in Finland. This is the fifth survey (the previous ones covering the years 1984, 1987, 1990 and 1993). The results reflect the type of support and the extent to which the same companies have supported the arts and heritage during the past twelve years. This study looks at the results of the 1996 questionnaire. The previous report also studied in more detail the development of the support from 1984 to 1993 (Facts about the Arts no 11, 1995).

After the 1993 survey some of the companies included in the survey had been closed down due to bankruptcy or fusion. In 1996 the sample was therefore up-dated and a number of new companies were included in the survey , the number of companies surveyd remaining the same 450 largest companies representing the following sectors: 1) industry, 2) commerce, 3) financing, 4) insurance, 5) transport and communication, 6) advertising agencies, 7) hotels & restaurants and 8) others. There were small changes inside sectors because of the latest official NACE 1995 classification but these did not have any significant effect on results.

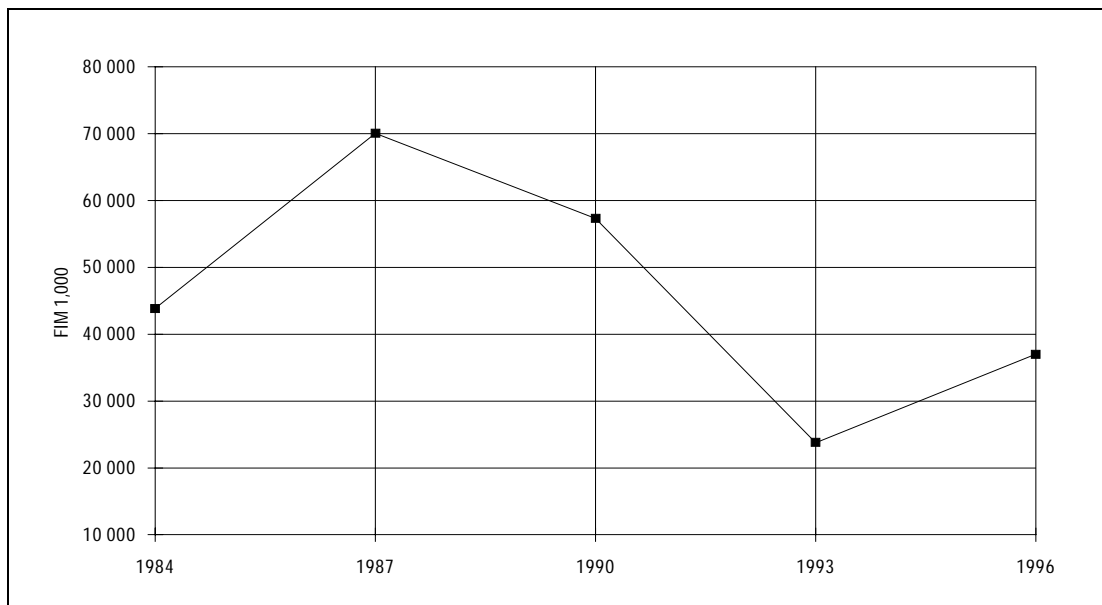
The following 11 fields were covered: 1) visual arts, 2) industrial arts, 3) music, 4) theatre, 5) literature, 6) dance, 7) cinema, 8) photographic art, 9) museums, 10) cultural heritage and 11) other arts.

Company support for the arts and heritage was divided into four categories: 1) purchases of works of art, 2) sponsorship, 3) donations to foundations and funds supporting the arts and heritage and 4) other support (including support for the artistic activities of company personnel).

Of the 450 companies 64 per cent answered the questionnaire. This was the lowest per cent since 1984. Only 44 per cent of the 288 companies replying to the survey had supported the arts and heritage in one way or another in 1996. Although the number of companies replying was low, the per cent of companies supporting the arts was higher than three years earlier. The support for the arts and heritage was most frequent among insurance companies while hotels & restaurants were the least interested in supporting the arts and heritage.

In 1984 the companies included in the survey supported the arts and heritage to the extent of FIM 29 million, in 1987 the sum reached its top level FIM 52.6 million. In 1993 the total support decreased to some FIM 23 million. In 1996 it was FIM 36.9 million, indicating an increase of 37 per cent from 1993 (fixed price: 1996=100).

Figure 1. Company support for the arts and heritage in Finland in 1984, 1987, 1990, 1993 and 1996 (1996=100).

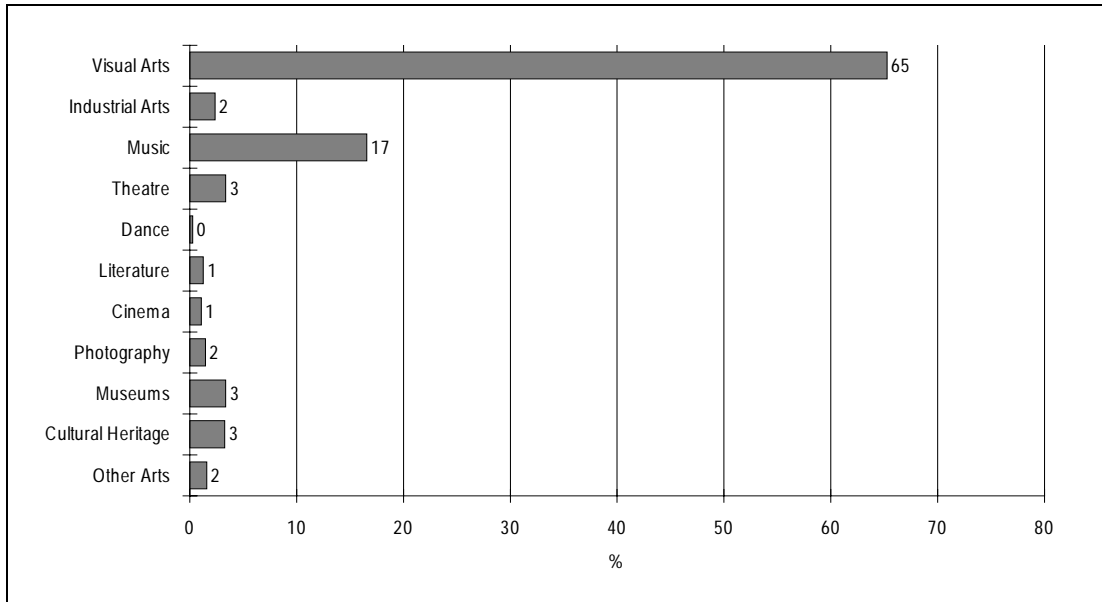
Visual arts and music received jointly some 82 per cent of the total support for the arts and heritage in 1996. Almost the entire support for the visual arts (91 %) was in the form of purchasing works of art for the company collections. Some 63 per cent of the support for music was in the form of sponsorship (opera, festivals and events). Visual arts, industrial arts and music were the only art disciplines that all types of companies supported.

Compared to visual arts and music other art forms and heritage received very little company support. Theatre, museums and cultural heritage received some one million FIM each, dance hardly any company support at all. The support for different art forms and the

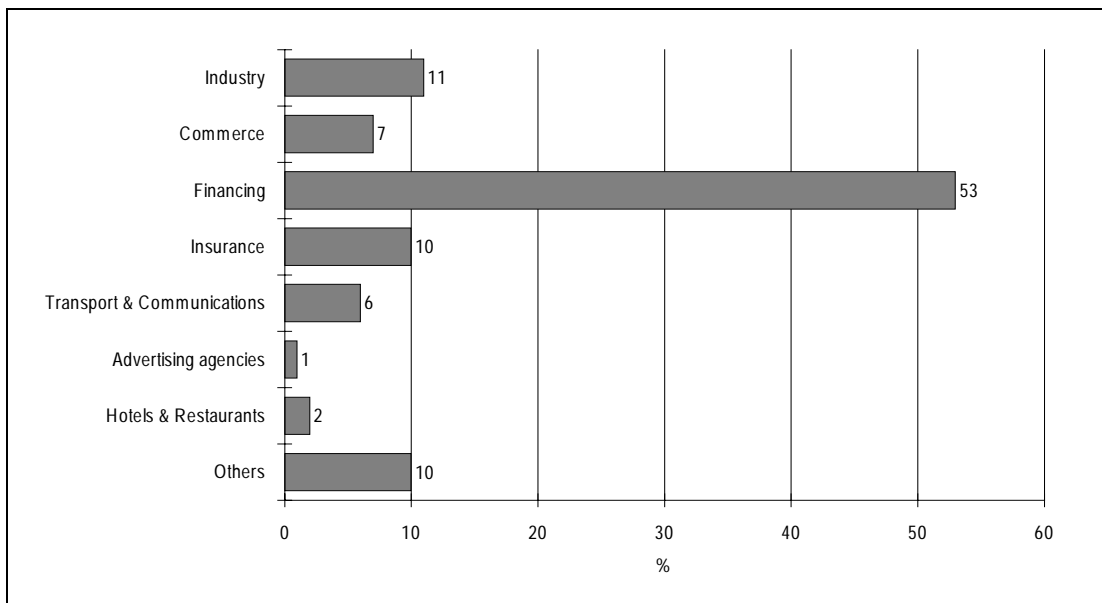

heritage was the following: visual arts FIM 24.1 million, music FIM 6.1 million, theatre, museums and cultural heritage FIM 1.2 million each, industrial arts 0.8 million, other arts FIM 0.6 million, photographic arts and literature FIM 0.5 million, cinema FIM 0.4 million, and dance FIM 96,000. (Figure 2)

Figure 2. The share of different art forms and the heritage of the company support in 1996 (N=FIM 36,997,000).

Figure 3. The share of the support by the type of company in 1996 (N=FIM 36,997,000).

More than half of the total support came from the financing companies. The increase in its support was considerable. This increase was, however, due to one bank which invested some FIM 15 million

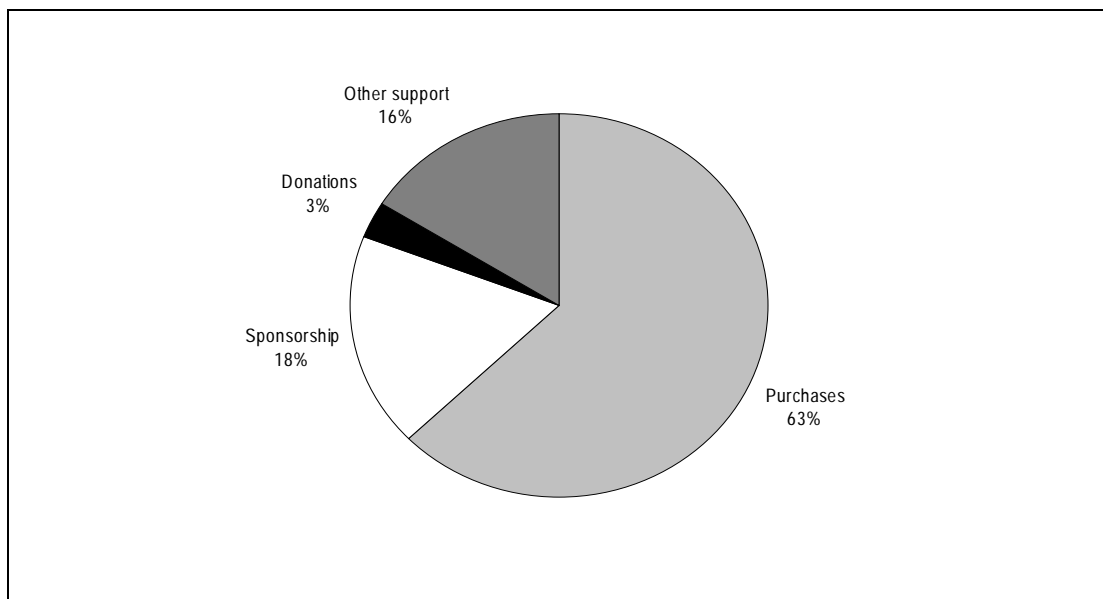
on purchasing works of art in 1996. In previous years industry had been the most important sector supporting the arts and heritage; in 1996 its share was only 10 per cent of the total support.

Support given by the various sectors was divided as follows: industry FIM 3.9 million, commerce FIM 2.6 million, financing FIM 19.4 million, insurance FIM 3.5 million, transport and communication FIM 2.3 million, advertising agencies FIM 0.4 million, hotels & restaurants FIM 0.9 million and other companies FIM 3.7 million. (Figure 3)

The main types of support were purchases of works of art and sponsorship. 94 per cent of the purchases and 45 per cent of the donations went to the visual arts. Music received most of the sponsorship money and other type of support (festival and concert tickets, support in kind etc.).

When examined according to the type of support the companies invested FIM 23.2 million for purchases of works of art, FIM 6.6 million for sponsorship of the arts and heritage, FIM 5.9 million for other types of support and FIM 1.2 million for donations to foundations and funds supporting the arts and heritage. (Figure 4)

Figure 4. Company support for the arts in Finland in 1996 by the type of support (N=FIM 36,997,000).

There were no dramatic changes in the company support in 1996. Nearly all sectors increased their support, but particularly the financing sector. In many of the sectors most of the support came from one or two companies.

Editors of the Facts about the Arts series:
Ritva Mitchell and Eija Ristimäki
The Research and Information Unit of the Arts Council of Finland
Maneesikatu 7, P.O. Box 293
FIN-00171 Helsinki
Tel (exchange): +358-9-134 171
Telefax: +358-9-1341 7060
E-mail: ritva.mitchell@minedu.fi or eija.ristimaki@minedu.fi